

KAZAĆ (4042) *vb pf i impf*

pf (2935), *impf* (980), *pf a. impf* (127); *pf* (tylko w znaczu **I.**): wszystkie użycia *inf*, *praet* (z wyjątkiem 5 wymienionych pod *impf*), *plusq*, *imp*, *con* oraz *part praet act*; *praes* w funkcji *fut* (179) np.: BierEz E4, M3, OpecŻyw 129, 177v, ForCnR Ev, HistJóz Cv, FalZioł I 139d. *impf:całe* znaczu **II.** oraz podgrupa **I.b.β.**; w znaczu **1.**: wszystkie użycia *fut* złożonego oraz *part praes act*; *praes* (551) np.: BierEz Dv, OpecŻyw 124, FalZioł V 2, LibLeg 7/69, 11/49v, 72, WróbŻołt 67/7; *praet* (5): MiechGlab 47, RejZwierc 56, SkarŻyw 130, 462, SkarKaz 155a.

W inf *ka-* (121), *kã-* (22); *kã-* Oczko, Calag; *ka-* : *kã-* Leop (2:1), BielKron (11:4), Mącz (17:1), RejZwierc (8:1), SkarŻyw (2:4), GostGosp (5:8), SarnStat (2:1); drugie a jasne (w tym 4 r. błędne znakowanie). \diamond *W imp* *-ã-* (77), *-a-* (43); *-ã-* BierEz (7), March³, KrowObr (2), BibRadz (2), OrzRozm, BudBib, MycPrz (2), KochOdpr, KochPs, SkarŻyw (4), CzechEp, BielSjem (2), KochPieś (5), PudłFr, GórnRozm, GrabowSet (6), KochAp (2), WyrprPl, LatHar (2), WujNT (3), CzahTr, PaxLiz, SapEpit (2), ZbylPrzyg; *-a-* OpecŻyw (4), KromRozm II, RejFig, RejPos, ArtKanc; *-ã-* : *-a-* Leop (4:1), BielKron (3:1), Mącz (1:3), Prot (2:1), SienLek (4:7), GórnDworz (2:3), HistRzym (6:2), RejZwierc (2:6), Strum (1:10), MWilkHist (1:1). \diamond *W pozostałych formach* *kã-* (3149), *ka-* (110); *kã-* : *ka-* OpecŻyw (55:2), ForCnR (5:1), RejRozpr (7:1), MurzHist (4:5), MurzNT (15:7), KromRozm III (27:1), KrowObr (72:3), RejWiz (27:1), Leop (75:6), RejZwierc (59:1), BibRadz (32:2), BielKron (573:9), GrzegRóżn (14:1), Mącz (27:1), GórnDworz (69:1), HistRzym (113:15), RejPos (129:2), RejZwierc (151:2), BielSpr (9:12), RejPosWstaw (4:1), SkarJedn (31:3), SkarŻyw (189:14), CzechEp (65:2), KochSz (7:1), PudłFr (4:1), GórnRozm (24:4), GrabowSet (18:1), KmitaSpit (1:1), CzahTr (1:1), ZbylPrzyg (3:1), SzarżRyt (1:2); też *ka-* HistAl (5).

inf *kazać* (162). \diamond *praes i fut 1 sg* *kãżę* (63) [w tym: *-e* (4)]. \diamond *2 sg* *kãżesz* (117). \diamond *3 sg* *kãże* (572). \diamond *1 pl* *kãżemy* (25), *kãżem* (3) GliczKsiąż, Oczko, MWilkHist. \diamond *2 pl* *kãżecie* (17). \diamond *3 pl* *kãżą* (173). \diamond *praet 1 sg m* *kãżãłem*, *-m*, *-em* *kãżãł* (39). *f* *kãżãłam*, *-m* *kãżãła* (2). \diamond *2 sg m* *kãżãłes*, *-ś*, *-es* *kãżãł* (43). *f* *-ś*, *-es* *kãżãła* (2). \diamond *3 sg m* *kãżãł* (1950). *f* *kãżãła* (121). *n* *kãżãło* (2). \diamond *1 pl m pers* *kãżãłismy*, *-smy*, *-esmy* *kãżãli* (40), *-chmy* *kãżãli* (2), *my* *kãżãli* (1); *-smy* : *-chmy* : *my* *kãżãli* LibLeg (12:2:1); \sim *-smy* (25), *-śmy* (1), *-(s)my* (14); *-smy* : *-śmy* SarnStat (21:1); \sim *-esmy* (3), *-esmy* (1) SarnStat (3:1). \diamond *2 pl m pers* *kãżãłiscie*, *-ście*, *-esście* *kãżãli* (5). \diamond *3 pl m pers* *kãżãli* (135), *kãżãli są* (1); *kãżãli* : *kãżãli są* OpecŻyw (8:1). *subst* *kãżãły* (2). \diamond *plusq 2 sg m* *-ś* *był* *kãżãł* (1). \diamond *3 sg m* *był* *kãżãł* (18), *kãżãł był* (10); *był* *kãżãł* PatKaz I, RejKup, HistAl, RejPos (5), RejZwierc (4), SkarJedn, WysKaz; *kãżãł był* LibMal, SeklKat (2), WerGość; *był* *kãżãł* : *kãżãł był* Leop (1:1), BielKron (1:3), GórnDworz (1:1), HistRzym (1:1). \diamond *fut 1 sg m* *będę* *kãżãł* (2). \diamond *3 sg m* *będzie* *kãżãł* (2). \diamond *1 pl m pers* *kazać* *będziemy* (1). \diamond *3 pl m pers* *będą* *kazać* (1) Leop, *kazać* *będą* (1) KuczbKat, *będą* *kãżãli* (1) KochPs. \diamond *1 du m pers* *będziewa* *kazać* (1) OrzRozm Iv. \diamond *imp 2 sg* *kãż* (110), *kãży* (11); *kãż* : *kãży* BierEz (2:3), FalZioł (2:1), RejKup (12:3), HistRzym (7:1), RejZwierc (4:1), Strum (9:2). \diamond *3 sg* *niech*, *niechãj* *kãże* (4). \diamond *1 pl* *kãżmy* (6). \diamond *2 pl* *kãżcie* (24). \diamond *3 pl* *niech*, *niechãć* *kãżą* (3). \diamond *con 1 sg m* *kãżãłbych*, *bych* *kãżãł* (2), *bym* *kãżãł* (1); *bych* BierEz; *bych* : *bym* OrzList (1:1). *f* *bym* *kãżãła* (1). \diamond *2 sg m* *byś* *kãżãł* (6), *by* *kãżãł* (1) HistJóz. *f* *byś* *kãżãła* (1). \diamond *3 sg m* *kãżãłby*, *by* *kãżãł* (86). *f* *by* *kãżãła* (3). *n* *by* *kãżãło* (2). \diamond *1 pl m pers* *bychmy* *kãżãli* (2) LibLeg, RejZwierc, *kãżãlibysmy*, *bysmy* *kãżãli* (2) HistAl, ActReg. \diamond

2 pl m pers kázalibyście, byście kázali, by kázaliście (19), wy by kázął (2), wy by kázali (1), byście kázalby (1); byście kázali : wy by kázął : wy by kázali : byście kázalby *LibLeg* [wszystkie z jednym wyjątkiem w funkcji pluralis maiestaticus] (9:2:1:1). ◇ 3 pl m pers by kázali (16). ◇ *con praet* 2 sg m byś był kázął (1). ◇ 3 sg m by był kázął (2). ◇ *impers praet* kázáno (110); -áno (103), -ąno (1), -(a)no (6); -(a)no : -ąno *ActReg* (1:1). ◇ *con* by kázáno, kázáno by (11); -áno (9), -(a)no (2). ◇ *praet* kázáno by było (1). ◇ *part praes act* kázac (65) [w tym *Leop Mar* 1/4, *BielKron* 137 może N sg m, *BielKron* 326v może G pl od KAŻĄCY part ai]. ◇ *part praet act* kázawszy (33).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XIX w.

I. pf i impf (3706) :

1. Powiedzieć (mówić) albo (na)pisać, żeby ktoś coś zrobił (3691) :

a. Wyda(wa)ć rozkaz, wyrazić (wyrażać) swą wolę; iubere Mącz, Vulg, Calep, Cn; praecipere Mącz, Cn; facere Vulg, PolAnt, JanPrzyw; provocare Mącz; indicere Calag; imperare, mandare, praeceptare, praemandare, propetrare Cn (2999) : *HistJóz* C2v; kyedi prziyada Com^miifarze wałchey Krolyewfkyey mczi thedi nałchi zawłze benda gothowy. [...] na kthori dzyen w. m. kaze *LibLeg* 11/154; *RejPs* 152; *RejJóz* M8; *RejKup* o3v, v3v; *GliczKsiąż* H3; Ze go [Jonasza] rybá gdzye on chciał tham donieść mufiłá/ Ná fuchy brzeg gdy kazał żywo wyrzuciłá. *RejWiz* 111v, 125v; *RejZwierz* 129 [2 r.]; wždy niechcieli miáłtá otworzyć Celárwowi ázby ich pan kazał *BielKron* 229v, 12, 13, 67v, 99v, 247 (10); Imperare plus est quam iubere, Przikázac więcey yełt niżli kázac. *Mącz* 280b, 36c, 176a; *GórnDworz* L4v, Y4, L18v; *HistRzym* 48v; *RejPos* 23, 351v; *BielSat* C4v, L4v; by nam iedno kto ledá czacźko vkazał/ damy fie wieść ná powodzie kędy iedno kaza. *RejZwierc* 194v, 53, 137v, 271; *KochPs* 158, 165; *SkarŻyw* 30, 75, 99, 225, 501 (9); *MWilKHist* D3v; *KochDz* 108; *BielSjem* 22, 28; *BielRozm* 22; Tyś fam tę mowę zaczął/ leć iá każełzli rad przełtáne. *GórnRozm* C4, H3; *ActReg* 15; *Calep* 567a; *GostGosp* 24, 122; *GórnTroas* 41; Nle zeyde z świátá: áz ty każełz Pánie *GrabowSet* D2v, R; *WujNT* 373 marg; Każełz przyniofeć wody? *CiekPotr* 82; *GosłCast* 45; wżytki niezgody wálze wćiekác y płowác fię muřą. gdy ieden każe/ ieden łádzi / ieden rozumem swoim y mądrościá wżytkich rozumienia miárkuie. *SkarKazSej* 672b; *KlonWor* 51, 71.

kazać komu, czemu (926): *OpecŻyw* 124v; *LibLeg* 10/155; *RejRozpr* E3; *RejJóz* P6v; Otworz otworz iefł kto wdomu Niechczefly fam kazy komu. *RejKup* e4; *KrowObr* 184; *RejWiz* 114v; A teraz mnie każełz/ Idź [tu dicis mihi: Vade] *Leop* 3.Reg 18/11, 1.Cor 15/2, BBB3; *UstPraw* C4v; *BibRadz* Ier 50/21; *OrzRozm* L3v; Potym Xerxes iuż fam niechciał dla niefortuny czynić z Greki/ ále kazał Márdoniułowu kfiążęciu *BielKron* 117; Krol ciełzył połpolłtwo/ táncował y drugim kazał *BielKron* 214v, 17v, 29, 47, 101v, 412v, 458v; Si respexeris donec ego te iussero, Będzielzli ná mię pátrzał ázci każe. *Mącz* 176a; *OrzQuin* Z4v; *GórnDworz* K5v, Ffv, Ff7v; *HistRzym* 94, 97, 97v, 103v; Tákże y káždy łługá y woźniczá muśi záprzegác gdy mu kaza *RejZwierc* 94v, 95, 101v, 173, 188; gdy widział iednego czáfu swego záłłuzonego Rycyřłkiego człowieká w łázni trzec fie kámieniem/ pytał go: Czemu fie ták trze mogęcy komu kázác? *BielSpr* 47, 47v; *BudBib* Ex 34/4; Bofo iáko mu kazano w onym vbierze łzedł do Papieřá Eugeniufzá wtorego *SkarŻyw* 166, 457, 597; *CzechEpPORz* *4; Więć wálzy woźnowie iácy łą/ chłop prořty/ [...] wżyřłtká iego myřł/ o pożytku [...] zezna/ iáko mu kaza/ ábo iáko mu hoynie záplácą. *GórnRozm* F, B2, E2v, H2; *GórnTroas* 57; A nie tylo Pan

łam nauki fwey cudy potwierdzał: ále y Apoštołom kazał. *SkarKaz* 417a,)(3v, 314a; *KlonWor* 80. Cf *kazać co komu*; *komu cum inf*; *komu cum inf + A pron „się”*; *komu ze zdaniem dopełnieniowym*; *komu z okolicznikiem*; *Frazy*; *Zwroty*.

kazać co [w tym: „co” względne i pytajne w zdaniu złożonym (60) (składnia „co” może tu być zależna od eliptycznego bezokolicznika); „uczynić co kazano” itp. (37)] (67): *BierEz* C2; *OpecŻyw* 47; *RejKup* b6v, c4, i6, 17, f2, v3v; *Diar* 61; gdy náfzy pławili do Gdańká: Wánčzos/ fmołę/ zboże/ wyrwawfzy fie z Nowego Prułowie pobráli to do miašteczká Nowego: Miřtrz powiedzwał iż tego nie kazał/ á wždy nie nágrođził řzkody *BielKron* 392v; *Pendet ab illius ore*, Nie śmie nic począć yedno co ón każe. *Mqcz* 288a; Po thym tedy krotkim pořwarku/ gdy pan Lubelřki milčzenie kazał/ powiedzwał pan Lupá w the řłowá. *GórnDworz* I3; *HistRzym* 119; *RejZwierc* 55v; *BudBib* I 341d marg; *HistHel* B4v; Szalonemu teź to podobna [...] řługá fie čzyiem odzzywáiąc/ á tylko ná ten čzás przy pánu řtać [...] poki by co łatwego/ lekkiego/ y miłego rořkázował: A gdyby on zás kazał co trudnego/ niebeřpiecznego/ y ciáłu przeciwnego/ tedy to ná zad porzucić *CzechRozm* 100v; *SkarJedn* 191; *KochPs* 45; *SkarŻyw* 40, 81, 83, 165, 183 (13); Iéy żárt káždy był trefny/ á gdy co kazał/ Závždy wielką powolność po káżdym poznáł. *KochFr* 115; *BielSjem* 18, 24; *GórnRozm* I3v; *PaprUp* G2v; *ActReg* 89; *GrabowSet* S; *OstrEpit* A2v; *CiekPotr* 14, 19, 91; *GosłCast* 17; *SkarKazSej* 698b. Cf *kazać co komu*.

kazać co komu (22): Coć każe dobrze pámiętay/ Kup co naydzieř nagorřzego *BierEz* Dv; *HistJóz* Cv; a zeř ti pořlal do nyego pořla řwego pitayancz. Czemu wiał te ziemye. on od powyedział. yz to mnye kazano. *MetrKor* 46/46v; *RejRozpr* E2v; *RejJóz* C6; *RejWiz* 189v; *Leop Gen* 41/55; *BielKron* 42v, 458v; *CzechRozm* 77; Rzecze Zyd Theophilowi: A řłyřyř to co krol mowi? odpowie: řłyřę/ y wřyřtko včzynię co mi każe. *SkarŻyw* 171, 56, 171, 329, 402, 483, 497; *CzechEp* 125; *GórnRozm* F; *PaprUp* I3v; *GórnTroas* 29; Coź mi dáley każeř? *SkarKaz* 161b.

kazać przez kogo [w tym: *cum inf* (6), *ze zdaniem dopełnieniowym* (1)] (7): Iezu ktoris przez angioła niewiařtam kazał by apoštołom opowiedziały ciebie zmartwy wřtać. *TarDuch* C7v; *BielKron* 235; *RejPos* 236; *KuczbKat* 205; *SkarŻyw* 481; řkruchę w zakonie Páńřkim zálecono/ kiedy řerce kráić przez Ioelá kazano *LatHar* 109; *SiebRozmyřl* F3.

cum inf (2504): *MetrKor* 34/135v, 40/824, 46/46v, 57/120v, 59/76v, 283, 61/224v; *March*¹ A2; bych nie miał teraz gořci/ Kazałbych řtlucz w tobie kořci *BierEz* E2, A2v [2 r.], C3, D, D2v [2 r.], D3 (29); Iedno řydowie pana Iezuřa vřřzř/ tedy fie nad niym řmiluiř/ ij puřcitz go káżř. *OpecŻyw* 129, 21v, 45, [61]v, 68, 77v (19); *OpecŻywList* C2v; *ForCnR* A2v; *PatKaz* I 2v; *HistJóz* A4v, B, C3; *TarDuch* B2v, B5v, B7v; á po nim wřiąć tych pilulek z apteki kazawřzy ie včzynię tym obyczáiem. Wezmi Mařfi pilul de meřereon Mařfi pilulek de Fumotere *FalZioł* I 15b, I 139d, III 34c, IV 33d, V 20b, 21a (10); Miedzi tymi ktoryź Alexandra karali že fie řobie kazał kłaniać, namęřřzy y nařławnieřzy był Califtenes *BielŻyw* 106, 2, 22 [2 r.], 25, 65, 68 [2 r.] (20); *GlabGad* G; Tenże będącz w kacerřtwie Arrianomym [!] wiařę krzeřcianřká tępił, Biřkupy wywoławać kazał. *MiechGlab* 47, 4, 54, 87 [2 r.]; zebiřcie takowich ktorzi takowe řbitkj poczinayř nalařřchi takowich kazał bi skaracz *LibLeg* 11/65; wi bi przyacziel nasz tich poddanich yego yeřly beđř ktorzi widacz tim livdziem yego ktorzi od niego do was przyacziela nasčego przyadać kazał. *LibLeg* 11/67; michmi opowyedanye

yego y wiznanye dworzanyna hołpodarłkyego y wydza nałchego dlya pamyeczy wkxygy [!] zamkv krzemyenyeczkyego zapyłfacz kazaly *LibLeg* 11/157, 6/80, 160v, 7/9 [3 r.], 9v, 10 (53); *March*³ T7; *RejPs* 132, 155v, 201v, 203; *RejRozpr* E3v; A Zid dawłchi mv pyenyadze precz Zmyaltha bełz omyełzkanya wądrowacz kazall *LibMal* 1551/159, 1543/72v, 1544/87v, 1545/97v [2 r.], 102, 105v (15); *SeklWyzn* 3v; *RejJóz* 12v [2 r.], K, Kv, K2, K4 (12); *RejKup* b3v, b5v, b6, C, c6 (38); *KromRozm I* C4, E; widząc ie miłofierdzim porułzony żałował ich y płakał y kazał im dąć koźdemu z ołobná dziełięć tyłięcy złotyeh/ kazał im teź ich włafnołci zupełnie wroćić *HistAl* F6v, B8v, C4, C4v, C5 [2 r.], E3 (49); *MurzHist* C4, T3v; iako gdyby ludźie kázali się pana Chriftuła zaprzecć/ kázali kogo infzého wzywać abo chfálic niłz pana boga łámého *MurzNT* 76, 81, 88v, 93v *marg*, *Mar* 10/49; *KromRozm II* d4, 14v; *KromRozm III* F8v, I4, Lv, M6, M8v, O2v; *DiarDop* 102 [2 r.]; *MrowPieś* A3v; *GliczKsiąż* E5v, F8v; *LubPs* M3; *GroicPorz* bv, pv, ii2v; Izałz Piotr śwıęty kazał kiedy przed łobą pádác/ y nogi łobie Krolom/ Pánom/ y Celárzom całowác? *KrowObr* 25v, 26, 37v, 72, 75v, 83v, 105v, 134v; ále łie kto łęknie/ Gdy łie kazaź rozebrác/ á ná pniu połozą *RejWiz* 104, 26v, 70v [3 r.], 84v [2 r.], 131, 131v (13); A iefli obaczą że on winny godzien karánia: položywłly⁸⁰ náziemi tuź przed łobą kazaź go vbić [*facient verberari*]. *Leop Deut* 25/2, *Gen* 46/29, *Ex* 14/7, *Lev* 8/5, 13/54, 14/5 (30); *KochZuz* A4; Pánu ciálny ná brzuchu Kolet vdziáláli. Połłał gi pan do kráwcá/ kazał gi rozłzyrzác *RejFig* Aa2, Aa3, Aa4, Aa5v, Aa7v, Cc6, Ee3; AGátokles zduńczyk był/ potym Krolem zołtał/ Miedzy złote kofliki/ garnki łtáwiác kazał. *RejZwierz* 7, 2v [2 r.], 3v, 7v [2 r.], 12v, 14v (45); Saul kaze ze złołci łwey pomordowác Kapłany *BibRadz I* 163d *marg*; Iefli on rołkaze áby zábito/ zábiiaią/ iefli pułćić/ pułzczaią. Kaze bić/ biia/ kaze borzyć/ borzą/ kaze budowác/ buduią. Iefli kaze z gruntu wywroćić/ wywrocą/ kaze łzczepić/ łzczepią [*Si dixerit: Occidite, occidunt; dixerit: Remittite, remittunt; dixerit: Percutite, percutiunt; dixerit: Exterminare, exterminant; dixerit: Aedificate, aedificant; dixerit: Excidite, excidunt; dixerit: Plantate, plantant Vulg.*]. *BibRadz 3.Esdr* 4/8–9, *2, 2.*Reg* 4 *arg*, 13/17, 17/5, 24 *arg* (25); *OrzRozm* H3, Lv, Rv; A gdy łie przez káplaná rádźił Pána Bogá kazelı ná Filifłtyny vderzyć? Zámilczáł Pan ná to pyłtanie. *BielKron* 64v; gdy włyłzál Tátáryzná wołáiac z tyłu Polakom záłzedłzy/ biehayte biehayte/ mmimał by kazano vćiekáć. *BielKron* 360v; tákieź połłanie miękkie kazałá vczynić/ kazawłzy mię pierwey chędogo w łáźni vmyć *BielKron* 458v, 7v, 10v [2 r.], 11, 12v, 14 (321); *KochSat* A4v; *KwiatKsiąż* Hv, O; *Vino largius epulas celebrare*, Ochotnie kázác nálewác. *Mącz* 184c; *Dare noxae vel dedere noxae*, Skáráć/ kázác skáráć. *Mącz* 252a, 132c 167c, 176a, 177a, 216d (14); *OrzQuin* P3v; *Prot* Bv, B4v, Cv; *SarnUzn* D5v; Naprzod ábyś poznał wyplecenić/ káz mu [*koniowi*] nogę chromą wyciągnác *SienLek* 170, 170 [2 r.], 170v, 177, 189v, 190, 190v; *RejAp* 17v, 21, 23v, 28v, 34 (14); *GórnDworz* B6v, Nv, P [3 r.], Pv, P2v [2 r.] (35); *GrzepGeom* A4v; Patrz miłtrzu kthoreieś kazał grob kopać to ia żywo widźiłz. *HistRzym* 17v, 2v, 8 [2 r.], 8v, 9 [2 r.], 9v (98); iż táką kázdą płoną á niepotrzebną łatorołł chce odciać á chce ia kázác wrzućić do ognia wiecznego. *RejPos* 61, 3, 8v, 10v, 24, 25v (60); *BiałKat* 33v; *BielSat* D2; *HistLan* F3; *KuczbKat* 330 *marg*; gdy kazałá ná łwym grobie wykowác: Kto chce wiele łkárbow dołtác/ ten kámięń káz odwálić. *RejZwierc* 48v; Czełarz gdy łie tego dowiedział/ kazał łłup pośrzod rynku wkopać/ y kazał páná Turniułá do niego przywiázác/ y nágárnąwłzy plúgáwego łmiecia kazał pod nim kurzyć áź ledwe żyw zołtał *RejZwierc* 84; Przydziełz náłypiełz koniowi owłá álbo náłypác

każełz/ potym go każełz łobie ofiodłác *RejZwierz* 97; prosił krolá áby mu zá to kazał dáć funt złotá. Antygon powiedział iż to wiele ná kuglarzá. Kuglarz powiedział zálie iákoby ná połmiech/ kažiłz mi dáć grofz. *RejZwierz* 98v, 9v, 17v, 28 [2 r.], 34 [5 r.], 38, 39v (100); Hannibal [...] chcąc wćiec w nocy táiemnie y z ludem łwoim/ kázał przywiężowác Wołom do rogow pochodnie z wielkim ogniem *BielSpr* 38v, 37v, 39v [2 r.], 43, 44, 45v (11); *KochMon* 28; *WujJud* 46v, 47 [2 r.]; Y wezmą łtárłzy miáłtá onego mężá/ y każą go bić [*flagellabunt*]. *BudBib Deut* 22/18, b3, *Lev* 25/9 [2 r.], 1.*Reg* 13/3, 3.*Reg* 2/19, 11/18 (11); *HistHel* B3; Záwiołzly ón Vpułt dobrze ná przodku/ káżyłz zálye ón darn w Izbice kłáść *Strum* M2, C2v, Gv, G4v, [H]v, H4v (13); *BudNT przedm* c4v [3 r.]; *CzechRozm* 56v, 67v, 81, 150v, 225v (8); *Paprp* Pv, Dd2, Gg3v [2 r.], Hh2v [2 r.], [Hh]5, [Hh]5v; że Przełoženi Zamkowi ábo Mieylcy/ ábo ktorykolwiek inłzy vrząd/ miał te mężobyce [!] [...] gonić y poimác/ á łámi ie łkárác/ ábo łkárác kázác. *ModrzBaz* 31; Są ci/ ktorzi ná okazály pogrzeb wielki kołzt y nakłád każą czynić *ModrzBaz* [38], 21, 36v, 79, 80, 88v (11); Zbáwićiel/ gdy zá lię/ y zá Piotrá pobor dáć kazał/ zá włzytkie záplácil *SkarJedn* 71, 64, 89, 97, 131, 137 (16); *KochOdpr* D3; *Oczko* 26; *Calag* 268b; *KochPs* 158, 200; on vbogi ktoregoł od wrot odegnác kazałá/ prołi niechćiey hárdzie gárdzić vbogim *SkarŻyw* 135; Gdy iulz vmierał/ wziáwłzy włzytki Sákramentá kołcielne/ łpiewác około łofzká Wigilie kazał. *SkarŻyw* 414, 20 [3 r.], 21 [9 r.], 29, 30 [3 r.], 31 (265); Ale lię pierwey łtárguiem Toż dopiero wáżyć każem. *MWilkHist* C3, B2v, C3; z obozu záł łtrzelbę gęłtá ná drugich Tarnowłki Hetman kazał wypułćić *StryjKron* 757, 41, 51 [2 r.], 120 [3 r.], 122 [2 r.], 130 [2 r.] (26); iáko dziećiom w łzkołách mowiá. *Dic textum*, ták łobie záwłzdy w káżdey łpráwie y przy: kázác text łłowá Bożego czytác *CzechEp* 137, *3, 29 [2 r.], 30 [3 r.], 31, 44 (17); *KochJez* Bv; *NiemObr* 17, 64, 71, 130; Ná pirwłzym mieylcu pánnę cáłowano/ Tákuje do końcá podáwác kazano *KochFr* 25, 8, 10, 14, 26 [2 r.], 99, 134; *KochDz* 107; *KochSz* B2, Cv; *KochWz* 138, 141; *ReszList* 170 [2 r.]; *WerGołc* 229, 246 [3 r.], 247, 253 [2 r.]; *BielSen* 15; *BielSjem* 28, 30; *KochPieł* 2, 34, 43 [2 r.]; *PudłFr* 27; Bog [...] Kazał z Ráiu wygnác gwałtem ono dwoie łudzi *ArtKanc* N11v, A15, C14, C16v, N15; *BielRozm* 27; prołicie łiftu od Krolá/ iżby onę łzkarádná protełtáciá z ksiąg wydrápác kazał. *GórnRozm* G2, H, N2v; *KochWr* 24, 38; *Paprup* C4, Fv, G2v, G3 [2 r.], H4 (10); *ZawJeft* 12, 13; *ActReg* 6, 15, 30, 39, 58 (16); Kmiotkowie gdy pobory każą dáwác/ máią ie porzádnie oddáwác czáfu łwego *GostGosp* 32, 22, 28, 46, 52, 98 (10); *GostGospSieb* +3v, +4v [2 r.]; C. Meuius/ Cełárzá Augułtułá nád Zołnirzmi przełožony/ bęđąc poimány/ y do Antoniulá przywiedziony/ był od niego łpytány/ coby ł łtrony łiebie kazał połtánowić. Odpowiedziá: Rołkaz mię co pręđzey zábić *Phil* K2, C2, C4 [2 r.], E, E2, K2; *GórnTroas* 62; *GrabowSet* E, P2, R4v, T2v; *KochAp* 5; *OrzJan* 20; *WyprPl* B2v, C2v; *LatHar* 157, 317, 664; ták Antychriłt kiedy przyidzie/ każe lię kłániác nie tylko łobie iáko Bogu/ ále y obrázowi łwemu *WujNT* 869, 39, *Matth* 10 arg, 14/9, 18/25, 27/58 (35); *WysKaz* 30; A dla lepłzýy wiáry y pewnołci do tego pieczęć náłze Koronná przyćilnáćielmy kazałi. *SarnStat* 876; Dla tego ninieylzym piłániém obiecuiemy żádnému tákowych win ná poddánych náłzych nie dáwác/ [...] ále oné przez Vrzędniki náłze ná nas każemy wycięgác [*faciemus exigere JanPrzyw* 9] *SarnStat* 887, 42, 51, 64 [2 r.], 67, 129 (47); *SiebRozmyłł* H3v; *ZapMaz II G* 97/89v, 90; *SkarKaz* 45a, 83b, 242a, 382a, 518b; *CiekPotr* 3, 23, 59, 69, 74; *CzahTr* L3v; *PaxLiz* B3v, D; *SkarKazSej* 670a, 692b; *SapEpit* B3v; Abo żebył łobie kazał wpiłowác zdrowá nogę dla chromey: pewnoiebył ciáło łwe włáłne ołzpećil *KlonWor*

ded **3v; Włtawłzy idzie do Kárczmy/ iefli ma co grofzy. Tám każe piwo nośić *KlonWor* 34, **2v, 32, 70; *PudłDydo* A2v [2 r.], A3, A4v; Długi płałcz ná wierzch czarny każ łobie vkroić *ZbyłPrzyg* B3. Cf *kazać przez kogo; komu cum inf; cum inf + A pron „się”*; »kto [*komu*] każe«.

kazać komu, czemu cum inf (737): *BierEz* D3, E4, G2v, G4, M3 [2 r.], N2v, O; kazawłfy wynitz włfytkim włfedł tam łám *OpecŻyw* 45, 6, 44v, 52v, 53, 94v (15); *OpecŻywSandR nlb* 2, 4v; *ForCnR* A4v, Bv, C, Ev [2 r.]; *PatKaz II* 62v; *HistJóz* B2v, C; *TarDuch* B8, C8; potym położyć na they borowinie rołparzoney á kazać temu na to łiefć *FalZioł I* 116a, V 22c; *BielŻyw* 81; *MiechGlab* [89]; Agdi listh bandzie przethłczyon abo thełł bezethczyenya thobie każą mowicz theydy bandzyełł na then sposzob mowicz *LibLeg* 7/31, 7/9v, 35, 69 [2 r.], 10/66v, 147v (18); A oni [...] nágráwáli nas każąc nam y grác y łpiewác *RejPs* 204, 24; *SeklWyzn* a2v, c4v; *RejJóz* I2v, M5, N8v, P; powyada yłz tha Rzeznyczka wyedzyala o kradzyezey they y kazala ym do łzyebye nołzycz *LibMal* 1546/118, 1543/67, 1544/80, 1547/136, 1550/151v, 1553/173v; *SeklKat I*, P3v; A tak każ też łnich iednemu Stanacz zreiłftry ktoremu. *RejKup* b7v, b5v, b6 [2 r.], c6, c7v, d8 [2 r.] (23); *KromRozm I* Ev [2 r.], E4, H2; *HistAl* B6, F, G5v, L2, M5v; *MurzNT* 43v, 46, 93v, 96, 126; Nye odłfępowálił wtym páńłkyego przykazánya/ ktory im pirwey vczyć/ potym krzćić kazał *KromRozm II* x2, h [2 r.], 1, o2v, v; *KromRozm III* H4v, H5, I5, I5v, M5v, M7v, N3; nye dopułłczamy im práwi żadney godzinki proznowác/ każem záwłfe robić/ á łwego vrzędu pátrzáć *GliczKsiqż* G6v, C8; *GroicPorz* g3; *KrowObr* 32v, 44v, 52v [2 r.], 100v, 120, 151v, 236; *RejWiz* 105, 109v; A łi co w przod łłi/ fukáli nań każąc mu milczć [*increpabant eum ut taceret*]. *Leop Luc* 18/39, *Gen* 41/43 [2 r.], 51, *Ex* 36/6, *Num* 11/16, 24 (24); *OrzList* e2v; *UstPraw* D, Dv, G2v; *KochZuz* A4, A4v; Łitwiniec złotnikowi/ kazał łygnet czynić *RejFig* Cc6, Aa2, Aa5v, Bb2, Dd6, Dd7, Ee3v; Broniey we włzytkiey ziemi nośić im zákazał/ A ná piłczáłkach włzytkim vczyć łie im kazał. *RejZwierz* 33v, 18, 20v, 25; *BibRadz Act* 8/38; Więć bym ia iedno wźiawłzy dźieięć złotyeh ná czwierć roku od Krolá ná koń/ miał tę vtrátę wieść ná Dworze Krolewłkim? (-) Krol tobie vtrácác niekaże *OrzRozm R*, H3; Przykazála tedy Hełter przez Márdocheułzá/ áby w Zuzys włzytkim Zydom kazał pośćić przez trzy dni *BielKron* 115; á kiedy ktorego łnich dołtána/ tedy mu każą rzeźnicze rzemiołło robić/ ktore v nich napodleyfze iefł *BielKron* 449, 10, 12v [3 r.], 14 [2 r.], 17v [2 r.], 18 (126); Remotis arbitris, Ná ofobliwołci/ kazawłfy włziłtkim wyłtąpić. *Mqcz* 235a; Pamphilam cantatum provocemus, Każmy yey łpiewác. *Mqcz* 505b, 234c, 251a, 315a; *OrzQuin* G2 marg; *Prot* Bv, C, D2; *SarnUzn* D3 [2 r.]; *SienLek* 168, 189v, 190v; Iż chociayby kto miał taką wiárę iżby goram kazał przefłępowác ná miejłcá ná ine/ á miłółci wierney nie ma przeciwo bliźniemu łwemu/ tedy táka wiára iefł tylko głół miedzi brząkáiaący *RejAp* 18v, CC3, 15v, 16, 52, 67v (12); Stárgował v niego parę káplunow/ y kazał mu ie zá łobą nieść do domu/ obiecuiąc nád zapłátę/ kázác mu iefłczće dáć czo łniádác. *GórnDworz* T6v, C3, L5, M4v, N6v, P3v (13); *HistRzym* 11, 13, 21, 23v, 32 (16); iż iuz tám gdyć łtánać ná liczbę każą/ áni wykopałz/ áni wyžebrefz nic ná włpomozenie łobie *RejPos* 194; A nie kazał żadnemu iść zá łobą/ iedno Pyotrowi á łakubowi á łanowi *RejPos* 255, 10v, 20, 20v, 33v, 43 (36); *BiałKat* 26, 166, 176, 318v; Ná ołtátek nas máia/ za pracłki/ kuchárki/ Dobrze że nam nie każą/ robić do grábárki. *BielSat* [I4]v [*idem BielSjem* 14]; *HistLan* F2; *RejZwierc* 25v, 27v, [28²], [28³], 42 (26); *BielSpr* 27v, 40v, 42, 42v, 46v, 49v [3 r.], 67v; gdzie w iednych nápomina; áby Káznodźieie tákowe/ ktorzy obrázy wyrzucác połpołftwu

każą/ z miał wyświecałi *WujJud* 52v, 89v, 155v; *WujJudConf* 49v; *RejPosRozpr* b3v; *RejPosWstaw* [110²]v; *BudBib* 3.Reg 20/33, 4.Reg 9/2, *Iob* 30/23, *Ier* 15/11, I 426d marg, *Ioel* 3/2; *Strum* B3v, I3v; *BiałKaz* G3v; *BudNT przedm* b7v, *Luc* 8/31; Czemu Chrifus kazał Apoštołom kordy kupić. *CzechRozm* 236 marg, 74v, 75v, 135, 185, 212v (19); *PaprPan* Cv, H2, Hh2v; A przeto żołnierz [...] ma być posłuzen: chočia mu każą [*iubetur*] w obożie zołtác/ chočia fię z nieprzyaścielem potkác *ModrzBaz* 114v, 10v, 79, 133v, 144; *SkarJedn* 176, 200, 344, d7; Teraz nam Helenę Wydác każą/ pochwili náfzych fię żon będą Y dzieci vpominác. *KochOdpr* Cv; *KochPs* 139; Y dla tego chorob fwoich táiká/ áby iey mięła ieść niekazano. *SkarŻyw* 160, A3v, 21, 26, 30 [2 r.], 31 (121); *MWilkHist* H4, I2v; *ZapKościer* 1581/21v; *StryjKron* 517, 637, 677, 772; mędrcom go y páłterzom oznaymił/ y Aniołom o tym głośno śpiewác kazał. *CzechEp* 204; Bo mi to nie ieft zábroniono/ kázác co czynić mniefzym/ przeto izem łam ieft pod wietłzym. *CzechEp* 243, *3, 28 marg, 165, 190, 287, 331, 412; *NiemObr* 39; Iz tedy przodek przypadł Borzuiowi/ Kazał wnet w pole wyciągnác piełzkowi. *KochSz* A4, Bv, B2; *KochWz* 142; *WerGość* 230, 245 [2 r.], 247; Mężom kažmy kądziel prząc/ łamy będąziem rádzic. *BielSjem* 4, 7, 14; *ArtKanc* A10, D12v, D17, G16, G16v, P7v, R19; Vrząd temu ktory był winien odprżyśiędz fię od náścia kazał/ á rány kazał zapłácic. *GórnRozm* H2, G2v, H, H4v, I; oco mie ieno bedzie zadal Pan moi włziko mu dam [...] y Suknie śiebie zdeime kazeli mi ia dac/ dam. *PaprUp* C3, C3, I3v, I4 [2 r.], K; *ZawJeft* 12; *ActReg* 104, 122, 143, 155; *GostGosp* 30, 36, 162 [2 r.]; *Phil* C, P3; *GrabowSet* C, C2v, P2v, P3v; *KochAp* 9; *OrzJan* 59, 88; Pochwili/ álic mnie ón kaže konie cudzić *WyprPl* A3, A2v, A3v; *LatHar* 32, 366, 658, 665; Iefus nád ładzawką vzdrowiwfzy chorego [...] Każe mu w łzábát odnieść łoże. *WujNT Ioann* 5 arg, *przedm* 36, 39, 40, *Matth* 8/18, s. 34 (22); OBiecuiemy/ iz żadnych wftaw czynić niebędziemy nowych/ áni poddánym ná wojnę rułzyc fię kažemy [*terrigenis ad bellum moveri mandabimus JanStat* 137] przez Séymu *SarnStat* 49, 474, 594; *SiebRozmyśl* H2v, K2v; *KlonKr* D3v; *SkarKaz* 43b, 120b, 155a, b, 160b (14); *CzahTr* Fv; *GoslCast* 28; V ftárych Rzymian Praw onych ná 12 tablicách piłánych/ y dzieciom fię wczyc/ y iáko piołnki śpiewác kazano. *SkarKazSej* 697b, 673b, 676b, 678a, 682a, 707a; *KlonFlis* D3; *KlonWor* 38. Cf »kto [*komu*] kaže«, »kazać sobie trunę gotować«.

cum inf + *A pron* „się” = *kazać dokonać czegoś na sobie* (54): *BierEz* Hv; *BielŻyw* 105; Ale nye w Anglij/ áni w Czechach fye Kryftus kazał łfukác. *KromRozm I* F2; *HistAl* M5v, N2, N3; *GroicPorz* mm; Łácnoby było konietznie/ Antykryftá wyrozumiec y poznác/ kiedy by fię był Antykryftem kazał iáwnnie zwác *KrowObr* 50v, 8, 9, 12, 34 [2 r.]; *RejZwierz* 31v; Biłkupftwo Bámborłkie záložyl y nádał/ gdzye po śmierci kazał fię łchowác. *BielKron* 176; położyłá fię podle drogi łámá kędy Czthirad miał iechác kazawfzy fię zwięzác. *BielKron* 320, 5, 10v, 25v, 126v, 136, 217v; *GrzegRóżn* E3, G2v [2 r.], H, Iv; *RejPos* 174v; *RejZwierz* 166v [2 r.]; Nie kaže tu Pan śiebie łámego chwálic *WujJud* 53v; *BudBib Is* 63/1; *PaprPan* [Gg]4; Bywa téz to częłto/ że ci co wychodzą z wány/ iefli fye łłábłzemi czuią/ chłodną wodą obléwác fye każą *Oczko* 28v; *SkarŻyw* 29, 203, 227, 286, 601; *StryjKron* 120; *CzechEp* 148; *KochWz* 140; *WujNT* 716. Cf *kazać komu cum inf* + *A pron* „się”; *kogo cum inf* + *A pron* „się”.

kazać komu cum inf + *A pron* „się” (10): gdy fię [*Kryftus*] kazał Ianowi łwietemu w Iordanie okrzćic. *BielKron* 138v, 3v, 108v, 164v; *HistRzym* 18; *RejZwierz* 25v; *SkarŻyw* 383; *CzechEp* 288, 334; *WisznTr* 3.

kazać kogo cum inf + A pron „się” (1): Iezu ienżes dwu brathu Symona y Andrzeia z łodzi wyzwane Naładować fie kazał. *TarDuch* B2v.

Ze zdaniem dopełnieniowym [aby (66), by (12), żeby (2), iżby (1), niech (1), że (1)] (83): Korzec owłá com w zaiem dał/ By mi dáá Pan wilk kazał. *BierEz* N2v, A2v, F, F2v, M3, N2; *LibLeg* 11/90v; *RejKup* v8, Aav; *HistAl* H5v, I4; *DiarDop* 102; *RejZwierz* 31; *BielKron* 96v, 208; więcż iż był po Włofku pińány reyełtr/ wziąwłzy go łam w rękę/ kazał/ áby mu kto s Polakow co tám byli/ ná Polłkie przetłumáczáł. *GórnDworz* O6, C4v; Kałz niech zábijá te⁶⁰ kurá. *HistRzym* 109, 22, 127v; *RejZwierz* 135; *RejPosWstaw* [21³]; Y kazał Dawid młodzieńcom że ie pozábijáli [*Et praecepit David pueris, et interfecerunt eos*] *BudBib* 2.Reg 4/12; *BiałKaz* G2; *SkarŻyw* 518; *StryjKron* 637; *CzechEp* 288; *WerGość* 246; *ActReg* 143; Prędkibym wyrok dał łam/ ná żądze moie/ Każáć/ ábym w wieczne Ognie był wrzucony *GrabowSet* S; *WujNT* 825. Cf *kazać komu ze zdaniem dopełnieniowym*.

kazać komu, czemu ze zdaniem dopełnieniowym (52): *BierEz* C2, E2v; *OpecŻyw* 38v; *HistJóz* C3; *TarDuch* C7v; *RejKup* e8v, r4; *HistAl* D3, Nv; thá [bestyja] kazałá [fecit] ziemi y thym co miełłkáli ná niey/ áby dáli chwałę pierwłley Bełtyiey *Leop Apoc* 13/12, *Act* 27/43; *RejFig* Bb6v; *RejZwierz* 10v, 26; *BibRadz* 2.Esdr 13/22; *BielKron* 15v, 17, 52, 71v, [85²], 86, 119v; Evocate huc Sosiani, Káźcie mu áby tu przifzedł *Mącz* 505a; *RejAp* 67v, 112v; *GórnDworz* P3, Gg8; *HistRzym* 32, 81; *RejPos* 102, 153, 154, 320v; *BiałKat* 343v; Iáko Pan kazał ribie áby gi požárlá *RejZwierz* 200, 34, 169v, 199v; *PapPan* Hh [2 r.]; Ták łię zda/ iákoby nam odeymowáli moc wywiedowác łię ábo dopytywác wyłtępkow ołob ná vrzędziech będących/ gdy nam każá/ ábychmy y złęgo ábo okrutne⁶⁰ przelozonego posłuzni byli *ModrzBaz* 49v; *SkarŻyw* 130, 226, 278, 309, 402, 484, 493; *ArtKanc* C17; *WujNT* 521; *PudłDydo* A4v; *ZbylPrzyg* A2.

Z okolicznikiem miejsca lub celu [w tym: do czego (16), na co (6), do kogo (6) – „do siebie” (4), z czego (3), „od siebie” (3), po co (2), k czemu (1), od czego (1), w co (1), między kogo (1), po kogo (1), „przodkiem” (1)] (58): Potyfar każe z Iozephe^m do wieże *RejJóz* H6v; Kxiążę [...] zdrabyná kłturmu każe *RejKup* Cv; Kto obaczy thy burdy márne łwiátá tego/ Iście fie nic nie łęknie chociay każá z niego. *RejWiz* 104v; *BielKron* 107; kazał łobie po łługę kościołá Bożęgo Kapłaná *BiałKaz* M4; *SkarJedn* 12. Cf *kazać komu z okolicznikiem miejsca lub celu*.

kazać komu, czemu z okolicznikiem miejsca lub celu (52): *LibLeg* 10/151v; *RejPs* 59v; *RejKup* cc6v, *RejWiz* 105; przeto rádżę y próżę kazawłzy inym ná łtroneę/ podźmy á rozmowim fie włzyłcy łpołu *BielKron* 104v; kazał przodkiem rycerłtwu/ á łam zánimi znięnağłá. *BielKron* 258; pofukáłá Zydy/ y kazałá im od łiebie. *BielKron* 464v, 34v, 57v, 66 [2 r.], 85, 125v (13); Każá nędznemu kmiotkowi ná iáką robothę/ á on wołku ábo koniká náleść nie może *RejZwierz* 80v; *KochMon* 22, 23; *CzechRozm* 246v; tedy Pan Bog [...] kazał Moyżęłzowi ná gorę do łiebie. *SkarŻyw* 481, 452, 490; *CzechEp* 205; Od łtołu żenie każełz/ fukałz ná páchołki *KochPieś* 20; Kazał im między włzyłtkie narody/ áby Ludźi vczyli pokuty *ArtKanc* G16v; Y byłáby to wielka niewola/ żeby mię kto z mey Oyczyzny zęgnác miał/ y kazał mi iáko ná kray łwiátá pod Tátary. *GórnRozm* Mv; Y łmierć/ niech mi będzie wdźięczna/ ięłli oney łuż pan kazał z kołá/ do łzyie zemdloney *GrabowSet* S; *KochAp* 5; kiedy oni niewierni kátowie kazałic po oné łukienki łwoie *SiebRozmyśl* C4; *KmitaSpit* C; A Pan też rzecze:

[...] precz przeklećci. A gdzież nam każełz? W ogień. *SkarKaz* 7a, 41a; *SkarKazSej* 678b; *KlonWor* 74. Cf »kazać [komu] precz«.

W przeciwstawieniach: »kazać... nie dopuszczać, zabraniać« (2): łącno fię dádzą náchylic/ że rzeczy dobre każą czynic/ á złych zábrániác będą [*ad ea quae recta sint, praecipienda, ea autem, quae perversa, vetanda*]. *ModrzBaz* 1; Iednemu iść zá łobą nie dopużcza. A drugie^{mv} każe iść zá łobą. *WujNT Luc* 9 arg.

W charakterystycznych połączeniach: *kazać da(wa)ć sobie* (10), *dać [komu]* (29), *(ob)wołać (wywołać)* (31), *(po)imać (jąć)* (32), *(po)milczeć* (18), *(po)mordować (zamordować)* (11), *powiedzieć [komu]* (38), *(po)zabi(ja)ć (pobić, ubić)* (41), *(prze)zwać (nazwać) [kogo, co]* (7), *przynieść [co]* (21), *przyść (przychodzić) do siebie (k sobie)* (12), *przywieść (do siebie) [kogo]* (56), *stracić (potracić) [kogo]* (7), *ściąć ((po-, wy)ścinać)* (28), *(u)bić (zbić)* (48), *wezwać (przyzwać, wzywać)* (24), *wsadzić (posadzić) (do więzienia, ciemnice itp.)* (25), *wynić* (12), *(wy)puścić (puszczać) (wolno)* (24), *(za)wołać [kogo]* (21); *kiedy (jeśli, gdy) każe (każą itp.)* (22).

Frazy: »kto [komu] każe (a. kazać może) [cum inf]« [*pytanie retoryczne wyrażające przekonanie o niesłuszności*] (3): *Alę [!] kto mi kazać wierzyć może/ aby żelazny kruzec/ w ziemi łam z siebie palić fye miał? Oczko* 7; *więc myśli wćiekác/ A też nie wiem/ ktoby mu kazał śmierci czekác. PudłFr* 45; *GórnRozm* C.

»(nikt) im nie kazał, nie kazano« (1:1): *RejWiz* 189v; *Idą /nikt im nie kazał/ ná niepoświęcáne Mieylce KlonWor* 48.

Zwroty: »kazać [komu, czemu] precz« [*szyk zmienny*] (16): *LibLeg* 10/154v; *pothemze mv organiftha kazał zdomv precz LibMal* 1547/125, 1553/174; *KromRozm III* C2v; *RejZwierz* 24; *BielKron* 50, 121v, 194, 207, 218; *GórnDworz* R4 [2 r.]; *Strum* R3v; *PaprPan* Gg2v; *Itánął Pan Iezus nád łozkiem/ y wziąwłzy ią zá rękę/ kazał precz febrze/ y wnet ozdrowiáá SkarŻyw* 597, 29.

peryfr. »kazać sobie trunę gotować« = *spodziewać się śmierci* (1): *teras* gdy by kto z tymi zbrodniami siedzieć niechciał/ záras mogłby łobie kázác trune gotowác *GórnRozm* L2v.

Szeregi: »(ani) chcieć ani (i, albo) kazać« [*szyk 2:1*] (3): *A łzam yey [sprawiedliwości] czynycz any chce any ynłzem kałze LibLeg* 7/69; *KwiatKsiąż* Hv; *tak mułialo bic iako kazał y chcial PaprUp* I4.

»kazać albo dopuścić« (1): *Bo y on łam [...] Pyotrą ná páłtyrłtwo y władánye krolełtwem nyebyełkim łtáwił/ á nye zgrái oney/ ktore [!] go nałładowáá á wyerzyłá weń łtáwić kazał álbo dopuścił. KromRozm III* I5.

W przén (25) : *Ptałzek pierze/ miód Pczóła/ á Woł noši rogi/ Gdy każą muši ie dáć nędzniczek vbogi. RejWiz* 50; *RejZwierz* 156v; *GórnTroas* 40.

kazać komu, czemu (12): *tákże y w náłzym ciełe/ członki włytki łpráwuia fie thák iáko im łerce każe. GórnDworz* Gg; *KlonFlis* G3v. Cf *kazać komu cum inf*.

kazać co (3): *My tho zowiemy Exekucyą po proftu/ áby Krol to záfy pobrał/ co był rozdał. (-) Tego to łłowo nie każe/ y w tym łłowie tego niemáłz/ áby Krol brał/ bo Exekucya po łácinie/ ku czynieniu/ ku wypráwiániu/ y ku dániu więcey fye łciąga/ á niźli ku brániu OrzRozm* B2; *GórnDworz* Ff5v; *SkarKaz* 3b.

cum inf (14): *RejAp* 64v; *KochFr* 87; *SLiczna Pieris* [...] wielkie łąki twoje Każe wdzięcznie wspominać *KochPropKKoch* 3; *GrabowSet C*. Cf *kazać komu cum inf*.

kazać komu, czemu cum inf (10): Chciwościami fwym nie mądrym kaźcie mowić cífzey *Prot* A3; Nie vfa fwey fprawiedliwości/ Kto złotu mowić od łiebie rzecz każe *KochOdpr* A3v; tam Bárthłomiej S. ná wyłpie Tybru kościom fwoim dnia ładnego czekać każe *SkarŻyw* 408, 560; *KochFr* 120; *ZawJeft* 11; *SkarKaz* 489a, 519b; *SapEpit ktv*, A4v.

Zwrot: »(na)mowić co diabeł kazał (a. każe)« = *abuti auribus alicuius, conferre a. congerere omnia maledicta Mqcz* (3): *Abuti auribus alicuius*, Mowić co diabeł każe/ źle mowić wobliczności tego przed ktorymby nie miało być mowiono. *Mqcz* 511a, 145a, 205c.

Przen (27) :

a) *Dyktować określone postępowanie, stanowić przymus wewnętrzny lub sytuacyjny; powodować* (22) :

kazać co (1): Ná náprawę miałta/ kościołow y poćiechę ludzi z vbożonych wżytko czynił Leo S. co miłość ku Bogu y bliźnemu kazała. *SkarŻyw* 319.

cum inf (20): Gdyż to iest iego [rozumu] vrząd wżytko co złe gánić/ A co iest najlepszego tym fie każe bawić. *RejWiz* 11; *ModrzBaz* 39v, 136v, 141; *SkarŻyw* 15, 206; *PaprUp Cv*; Ten brzuch Zeglarzá [...] / ten v dworu nie potrzebnie fie wależáiącego Philozophá/ zápomnieć siebie y godności fwey przymufza: y ták márníe fie vdáwać każe/ iż/ áby go iedno nápáł/ nic mu fie nieprzyłtoynego nie zda. *GostGospSieb* +2v; *KochCn* B3; Látá z łtátkiem káżą łiedźieć *CzahTr* H3v; *KlonFlis* C3. Cf *kazać komu cum inf*.

kazać komu cum inf (9): *MurzHist* P2; wybii znás łakomłtvo próżną chfáłę/ łzkodliwe przyiacielłtwa i inłże rzeczy dla których niedbamy nic/ gdy nám káżą co przeciwko woléi pańłkiei czynic *MurzNT* 76; *GórnDworz* K2; *Oczko* 30v; *KochPs* 66; *SkarŻyw* 354; *Vbółtvo/ hánbá wielka/ każe człowiekowi Czynić/ y ciérpieć wżytko KochPieś* 2; *GrabowSet* S3; *KlonWor* 29.

Frazy: »potrzeba każe« (2): *Oczko* 22; Lecż krom łakomłtwa y ciężzka potrzebá/ Każe pożyczáć ná za wiłłu chlebá *KlonFlis* C3.

»serce każe« (1): *SERce* mi każe spiewáć pánu fwmu *KochPs* 66.

b) *O przeznaczeniu i śmierci* (5) : Bo choć nierad tedy muły O kogo łię łmierć pokuły. Skakac kiedy kaze ona *RejKup* f2.

cum inf (3): Lecż teraz niechay fortuna pokaże/ Komu przyłądzić krolewnę dziś każe. *KochSz* A4; *PudłFr* 23. Cf *kazać komu cum inf*.

kazać komu cum inf (1): chciałby fye łkołztowáć/ Komu każe łilny Mars/ y łczęścíe pánowáć *KochPam* 85.

kazać komu z okolicznikiem miejsca (1): Lecż Fatá nieprzemożne ináczey podáły/ Ciebie tu zołtáwiwłzy im w Niebo kazały. *KołakCath* C2.

a. *W połączeniu z przeczeniem: zabraniać, nie pozwalać* (104) :

kazać komu (23): Iá wierę chociaýby mi y niekazał, iadłbym *CiekPotr* 37. Cf *kazać komu cum inf*.

cum inf (102): *BierEz* Ev; *Atila* [...] nie kazał w połdnie w tráby ku potikaniu trábić áże ku wieczóru. *MiechGlab* 54; Czo sye doticze scharpyczow tich krol ye⁸⁰ M. nyekazał nygdzyey chowacz wpanłtwey

fwoym *LibLeg* 10/122, 7/69v, 104, 10/121; *RejKup* 14, 17; *KromRozm I Bv*; *MurzNT* 43v [3 r.], 46; przeto też sam pifaniu fwe mu wierzyć nie kazał/ iako piłmu albo flowu Bożemu. *KrowObr* B2, 14, 20; *RejWiz* 84v; *RejFig* Bb3v, Bb8v; Kledy ludzi porażił/ gonić ich nie kazał *RejZwierz* 40v, 32v, 122v; rofkazałem zámknąć wrotá/ y nie kazałem ich otwárzác [et dixi, ut non aperirent eos] aż po Sábácie *BibRadz 2.Esdr* 13/19, I 113d marg, 4.Reg 22/7; *RejAp* 40 marg, 90, Ee3v; *RejPos* 275, 317v, 319; *BialKat* 61, 178v; Niekażełz krásć/ á sam krádniefz? *KuczbKat* 325; Ráno wftála á fynowie iefzcze fpią/ nie kazała ich budzić *RejZwierz* 169, 40v, 48v, 100v; *WujJud* 47 marg, 229, L13v, Mm7v; *BudBib 2.Par* 25/4; *CzechRozm* 232; *SkarJedn* 196; Bo y przeczyłta mátkę Bożą [...] gárdzić y z kościoła iey imię wyrzucić śmiał: á przyczyny iey/ którą fię świat wfpiera/ áni wfpomnieć kazał *SkarŻyw* 299, 335, 354, 436, 483 [2 r.], 571; *CzechEp* 29, 42, 136; *NiemObr* 17; *KochSz* B4; *LatHar* 188; Skárgi ná kápłaná nie każe łácnó przyimowác. *WujNT* 1.Tim 5 arg, przedm 37, s. 51, 748, 828, 2.Ioann arg, Apoc 7 arg; Abowiém tenże pan Kázimiérz Król nic nie kazał w Reyełtrze przydác/ albo vmnieyfzyc [nihil fecit in Registro addere sive minuere JanStat 34] *SarnStat* 370; Iákóž tym Státutem ninieyfzym nie każemy wyciągác [prout praesenti Statuto exigenda prohibemus JanStat 1047] [myta] *SarnStat* 929, 53, 65, 405, 885, 886, 893, 1119; *KmitaSpit* C6v; *PowodPr* 38; *SkarKaz* 44b, 416b, Oooc. Cf *kazać komu cum inf; kogo cum inf.*

kazać komu cum inf (22): *SeklKat* Y2v; *RejKup* m8v; *MurzNT* 43v; Owszem nie tylko aby się temu miało dosyć dziać, ale nie każą nam o tym wszyćkiem ani mowić *Diar* 36; *KrowObr* 109, 142v; *RejAp* 116v; y dla te⁸⁰ niekazałem fie pánom rozchodzić/ ábyś w. m. dziś z rzeczą fwoią odpráwić fie mogli. *GórnDworz* Ee; *RejPos* 123v, 220v; *WujJudConf* 152; gdzie im trudności/ krzyże/ przefłádowanie opowieda/ á przedfię fie im mścić nie każe *CzechRozm* 235; *SkarJedn* A2v; *SkarŻyw* 74, 336, 388, 532; *KochFr* 134; *ReszPrz* 44; *SkarKaz* 316a, 518b; zginąłem/ iefli mi łobie fłużyć nie każełz. *SkarKazSej* 672a.

kazać kogo cum inf (1): Bo tho iuż bywa lekkoć niemála/ gdy kogo odchodzić niekażą/ gdy Cekarze kogo obftąpią/ á potym go nie potćiwie do więźnienia prowadzą *GroicPorz* cc4.

Szeregi: »nie (ani) chcieć ani kazać« (2): áni oné [miasta] przeciwo ich wolnościam niechcemy áni każemy przez kogokolwiek wćifkác [nec eos contra illas intendimus aggravare: vel per quempiam faciemus aggravari JanPrzyw 7]. *SarnStat* 65 [idem] 885.

»nie kazać ani (albo) dopuścić« (3): OBiēcuiemy [...] monéty teraz w królestwie náfzym bieżący/ albo též połtronnéy/ ábo nowo wymyślónéy nie kázác áni dopuścić bić [cudere faciemus, aut cudi permittemus JanStat 371] *SarnStat* 405 [idem] 886, 893.

Przen: Dyktowác okréśłone postępowanie [cum inf] (1) : samá iey wdzięczność niewymowna/ fpułzczác oczu nie każe. *SkarŻyw* 79.

b. Ustanowić (ustanawiać) prawo, przepis, zlecić (zlecać) do powszechnego i stałego przestrzegania, zobowiaz(yw)ać; praecipere PolAnt, Modrz; iubere Modrz, JanStat; facere Vulg; dicere PolAnt; mandare, sancire, velle Modrz (401) : *RejRozpr* B; A trzymam fye/ iákoś kazał/ twych praw świętobliwych. *KochPs* 183; *CzechEp* 385; *ReszList* 184; *ArtKanc* N9v; Turcy iáko Máchomet kazał wodę piią *GórnRozm* D3.

kazać komu (90): *BudBib Ios 8/31*; Czyńń ták y żyi iákoć tu íam Pan Chryřtus każe. *KořakSzczęřł B2v*. Cf *kazać komu cum inf*; *komu ze zdaniem dopelnieniowym*.

kazać co (11): Czo kazano wlytko zplaczyć Kto by chczyal na íwiebodzie zyc. *RejKup 18v*, B, g6, bb8; *KrowObr 109*; Y Mowił Moizełz [...]: tá (ieřt) rzecz ktorą kazał Iehowá [*secundum omnia quae praecipit Dominus*]. *BudBib Num 30/1*; A oni tełz obiecowali nigdy inego Bogá niemieć [...] y tego íamego wołá czynić w żywoćie tákim iáki on kazał. *SkarŻyw 481*; *ArtKanc T15*; *OrzJan 115*; *WujNT 467*; *SkarKaz*)(3v).

cum inf (302): *OpecŻyw 77v*; *TarDuch B5v*, B7v; [*Likurgus*] Panny lepak bez pořagu wydawać kazał *BielŻyw 27*, 27 [2 r.]; *RejRozpr B3*, B4v; *RejJóz E2*; *SeklKat F2*, G3, I3v, K4, T2v, Y3v; Y íwyęty Páweł kácerzá íye wyłtrzegáć każe zá pirwlym y wtorym nápominánim *KromRozm I N3*, D, [H3]v, O2 [2 r.], [P2]; *MurzNT 21*, 43v *marg*, 126; *KromRozm II 14*, m, t2, t4, xv; *KromRozm III D*, N7; pan Bog ty/ ktorzy tákowy grzech płodzą/ á onego íe dopuřćzáyá każe wodá á vthopyenyem káráć. *GliczKsięż D7v*; *GroicPorz c4v*; kto kiedy flychał/ álbo w pílmie Swiętym tzytał/ áby Pan Kryřtus Zwony krćić kazał? *KrowObr 103v*, 27v [3 r.], 50v, 55v, 60, 61v (16); *Leop Deut 19 arg*, *Ioann 14 arg*; *BibRadz Act 15/24*; Ten [*papieř Feliks*] wřtáwił áby mřza nigdziey iedno w kořciele bywałá/ á kořcioły pořwiáćáć kazał. *BielKron 153*; S tey przyczynny potym żołnierzom w Ruři wřtawiono ízácunk ná íałowice/ gęři/ kury/ líáno/ iáko máiá płáćić/ y przyřthawřtwá rozdáwáć po wřiach kazano. *BielKron 401v*, 39v, 183, 204v, 272, 272v [4 r.], 311; *GrzegRóżn A4v marg*, H4v, L3, L4v; *SarnUzn C3*; *RejAp 11v*, 90 [2 r.], 136v [3 r.], 138; *RejPos 43*, 82v, 160v [2 r.], 319; *BiałKat 53v*, 213v, 258v, 336, 363v, 368v; *KuczbKat 25*, 315, 405 *marg*; Terazechmy porzádek wczynili nowy/ [...] Y kazáli czwartá część dáwáć ná obronę *RejZwierc 245*, 228v, 244, 250, 250v, 259; P. Bog Obrázy czynić każe. *WujJud 46v marg*; Toletánřkie Concilium/ y Canon Apořtolřki każe te zákłáć/ y od Kořciołá wylęczyć/ ktorzy bez wielkiej potrzeby/ álbo íáwney choroby Pořćie mięřo iedzą. *WujJud 192v*, 52v, 53v, 192v, 239v, Mm7v; *WujJudConf 246*; *BudBib 3.Esdr 4/52*; *BiałKaz Gv*; y nam by lepiej bylo/ dáć íe tylko obrzezáć: á ták zbáwionymi być: gdyby Bog przymierze żywotá wieczne⁹⁰ obrzeřká pieczętować kazał. *CzechRozm 74v*, 7v, 48v, 55v, 246v, 259, 264v; *ModrzBaz 48*, 49v [2 r.], 68, 79v, 125; *SkarJedn A3v*, 89; *SkarŻyw 16*, 189 *marg*, 234, 273, 299 (10); W Papieřá Bog nigdi wierzyć nie kazał *CzechEp 14 marg*, 20, 28 *marg*, 29 [2 r.], 44, 48 (18); *NiemObr 18* [2 r.], 79; *ReszPrz 38*; *ArtKanc G14*, N15v; íż mi tego nie vkažełz w Státućie/ íżby gdzie czynić to kazano/ co íię czynić nie ma *GórnRozm E2v*, G, G4; *PaprUp H2v*; *GrabowSet E3*; Kyrie od Grekow wřiął Sylweřter Papieř. Grzegorz S. kazał íe powtářzác przy Mřzey. *LatHar 86 marg*, 125, 128, 189, 200; *WujNT przedm 9*, 12, s. 18 *marg*, 39, 63 [2 r.] (23); ZYGMVNT STARY. [...] nieco zniżył íuż tego Státutu: bo řwiádków lubo klętych do řwiádectwá w Práwie gránicznym przypuřćić kazał. *SarnStat 227*, 510, 601, 1239; Y przeto Pan y gniewu y nienawiřci zákázuie/ y nie tylo rękę/ ále y řerce y íęzyk od krzywdy bliźniego hámować każe. *SkarKaz 311b*, 157a, 279a, 315a [2 r.], 418a, 548a [2 r.]; *SkarKazSej 698a*; Bo y práwem píłánym Solon to ochronił: Każe zábić złodźieię/ íeřliby íię bronił. *KlonWor 42*, 10, 42 [2 r.]; *SzarzRyt Av*. Cf *kazać komu cum inf*; *cum inf + A pron „się”*.

kazać komu cum inf (85): *BielŻyw 27*; *WróbŻořł 67/7*; niewierzę aby prawdá bylo/ ani to com przedtem trzymał ani to comi kořcioł rzymřki wierzyć każe. *MurzHist F3*; *KromRozm II h4*, n3, řv [2

r.]; *KromRozm III* Dv, D5v, K6, M5v; *GliczKsiąż* F4; *KrowObr* 9v, 48 [2 r.], 191v; *RejWiz* 189v; *Leop Eccli* 42/17; *OrzList* g4; *BielKron* 197v; *GrzegRóżn* E3, L3; *RejAp* 67, 116v; iáko kiedy by krol chcąc piiiańftwo pohámowác/ dał wywołác ná Seymie/ izby żaden winá pić nie śmiał/ [...] ábo iz czálem człowiek bieżąc pádnie/ żeby ludziom pod frogiem karániem pomátu chodzić kazał. *GórnDworz* Ff7; *RejPos* 10v [2 r.], 11 [3 r.], 150v; *BiałKat* 143v; *KuczbKat* 405; *RejZwierc* 42, 250v, 259; *WujJud* 131; *WujJudConf* 147; *RejPosWstaw* [21²] [3 r.]; *CzechRozm* 26v, 91v, 243v, 249v, 251v, 253, 254; *KarnNap* B3; *ModrzBaz* 62, 68; Ktemu wielce cię ofżukáli Grekowie/ Narodzie Rulki/ iz ci wiaré S. podáiąc/ ięzykác fwe⁸⁰ Greckie⁸⁰ nie podáli: Aleć ná tym Słowieńkim przeftác kazáli *SkarJedn* 360, 51, 359, d7v; *SkarŻyw* A3v, 241, 309, 501 marg, 519, 537; *CzechEp* 34, 45, 59, 74, 316; *NiemObr* 5; *ArtKanc* N7, P7v; *LatHar* 109, 189, 200, 376; Ale vftáwy y trádicie Apoftolskie/ y Oycow ś. ftárych/ y rofkazánia kościelne/ każe nam Bog chowác *WujNT* 151, 286 marg, 1. *Cor* 14 arg, Xxxxx2v, Zzzzzv; *SiebRozmyśl* M; *SkarKaz* 121a, 315a, 639a; *PaxLiz* Ev; *SkarKazSej* 697b [2 r.].

cum inf + *A* pron „się” = *kazać dokonać czegoś na sobie* (12): *SeklKat* Sv; Ian Konftántynopolłki vtzynił Koncylium/ ná ktorým się kazał zwác naprzednieyřzym/ y náiwylřzym Pátryarchą *KrowObr* 29; A gdy iuż Alexánder żadnego páná przeciw łobie nie miał/ wzyął obyczáie Perřkie/ [...] á nád to kazał fie chwalić zá Bogá *BielKron* 125v, 148, 154; *BiałKat* 151; *RejZwierc* 48; Gdyř y Pan Bog łą [lege: sam] śiebie każe wzywác *BiałKaz* F3; *CzechRozm* 225; *CzechEp* 51, 420; *ArtKanc* M10.

Ze zdaniem dopełnieniowym [aby (10), by (2), żeby (1)] (13): *RejRozpr* B2v; *RejKup* cc4; BEnedykt był Papieżem rok/ řwiętych przykłádow/ dla niego kazał Cefarz áby przez przyzwolenia Cefárřkiego Papieżá wybierano *BielKron* 167; *CzechRozm* 83v; *ModrzBaz* 75v; *SkarŻyw* 99; gdy teź tego Bog nie kazał żebyřmy w Rzymřkiego księdzá Papieżá wierzyli *CzechEp* 14; *GrabowSet* C; *WujNT* 594, 615. Cf *kazać komu ze zdaniem dopełnieniowym*.

kazać komu ze zdaniem dopełnieniowym (3): *RejKup* g6; *RejPos* 211; Byř řtrzeğł Przykazánia mego, kazałem tobie *ArtKanc* E13v.

W przeciwstawieniu: »kazać ... zakazać« (1): gdyř miłłosciwy pan nie kazał ale zakazał przyięgac *SeklKat* F2.

W przen [cum inf] (2): MERCVRI wřzytkich hándlow y przemylłow Boże: [...] Ty ofżukác proftaká każeř w oczy żywe. *KlonWor* 1.

kazać czemu (1): Ale zda mi fie iz iey iuż tá nowa beřtia dogryzie áłbo iuż dogryzłá/ bo řlyřyř iz iá kazálá chwalić ziemi. *RejAp* 111v.

α. *W połączeniu z przeczeniem: zakaz(yw)ac* [cum inf] (5): *GrzegRóżn* H4v; Ale to cudze/ á Pan Bog nie kazał ruřzác cudzego. *RejZwierc* 27v; bez Papieżá Niceńłki pierwřzy Zbor Synodow czynić nie każe. *SkarJedn* d8; Czemu Pan Bog krwie bydlęcey pożywác niekazał. *SkarŻyw* 271 marg; *SkarKaz* 635b.

β. *O przepisach prawnych (z podmiotem typu „prawo” itp.)* (61): *SkarKaz* 313b; A Sędzia dekretem nakaże: Máłodobry/ řkarz go tám iáko práwo każe: A nád práwo nic nie czyní. *KlonWor* 40, 63.

kazać komu (19): Gdźieř go ofiárowálá/ iákoć zakon kazał *SiebRozmyśl* Gv. Cf *kazać komu cum inf*; *komu ze zdaniem dopełnieniowym*.

kazać co (4): *ArtKanc* P15; *KolakSzczęśl* A4; *taka* [prawiedliwość iest dwoiaka: iedną zakonna/ ktora w łobie zamyka wżytki cnoty/ ktore zakon y prawo każe: á druga ołobna w łobie *SkarKaz* 310a; *SkarKazSej* 670b.

cum inf (40): oni [luteryjanie] powiadáli *ták/ yż* Ewángelia praw żadnych łwieckich nie kázi áni tráci/ owłzem każe ich wżywác *BielKron* 210; *GrzegRóżn* B; *BiałKat* 23v; *WujJud* 78v; *CzechRozm* 69v, 96; Stáry zakon ciężki/ ludzie w przekłętwe zołtáwował. Robić kazał/ á síły/ y łáfki/ do roboty nie dawał. *SkarŻyw* 3; *CzechEp* 92, 271; *GórnRozm* E2v; *OrzJan* 58; ále y Kanon Apołtołki iedennałty każe łrodze kárác te wżytkie/ ktorzy przed końcem [mszy] wychodzą *LatHar* 121, 129, 381; *WujNT* 112 *marg*; *SarnStat* 286, 452, 518; *SkarKazSej* 698b, 701b; Bo gdy łię kto imuie *tákowego* życia/ Każe go Lex Flauia *ták* dobrze wychłodzić/ zeby wiedział co to iest/ wolnym głowom łzkodzić. *KlonWor* 31, 37, 65. *Cf* *kazać komu cum inf*.

kazać komu cum inf (17): *MurzHist* G; *KromRozm II* b4; *KromRozm III* E v; *OrzRozm* S v; áni Kredo wiáry náłzey każe nam wierzyć w tego Bogá Íłność *GrzegRóżn* A4v, H4v; *KuczbKat* 10; *WujJud* 104v [2 r.]; Przetofz v Moizelzá Lewitom od 25 roku báwić łię łłuzbą/ á od pięćdziesiąte⁸⁰ łtrołzmi im być naczynia Bożego kazano. *SkarŻyw* 249, A4v, 40, 284, 537; *OrzJan* 58; *LatHar* 110; Bo [wiara katolicka] każe wżytkim wiernym być iáko brátom v iednego oycá *SkarKazSej* 683b.

Ze zdaniem dopełnieniowym [aby] (6): *KromRozm III* O5v; *GroicPorz* k4v; gdyłz práwo kościelne *ták* każe/ áby okrom zezwolenia Rzymłkiego Błkupá Koncylia nie były. *SkarJedn* 129; *SkarŻyw* 394; *GrabPospR* K4v. *Cf* *kazać komu ze zdaniem dopełnieniowym*.

kazać komu ze zdaniem dopełnieniowym (1): Lecż niebiełkie przykazánia wżytkim ktorziby łię od pożądliwołci cíelełney hámwóc niemogli/ kazań/ áby żony poymowáli *ModrzBaz* 54.

W charakterystycznych połączeniach: *Ewanjelija* *każe (3)*, *Pismo (9)*, *prawo (14)*, *zakon (8)*.

W przén [cum inf] (1) : Confederácia każe mieczá dobywác przeciw dobremu/ ktory wiáry Pánu łwemu dotrzymawał: á broníc złego/ ktory iá Pánu łmie *PowodPr* 44.

αα. *W połączeniu z przeczeniem: zakazywác [cum inf] (6)* : Ná co owo práwo/ ktore niekaże imác ludzi [Quorsum illa [lex] de non comprehendendis hominibus] chočia złoczyńcow/ íze wiele ołáđłóci máią? *ModrzBaz* 72v; *GórnRozm* E2v, F3v, Iv; ten Státut Zygmuntá Królá [...] Tu nie każe controwertowác ná polu *SarnStat* 465.

kazać komu (1): [wiara katolicka] Nie każe łię im dziedzictwem dzielic *SkarKazSej* 684a.

c. (Po)radzić, zalecić (zalecać); *censere, iubere, praescribere* *Modrz* (121) : á zás yełliby ná to dbác nyechcyał/ *ták* yáko każe Plutárchus/ nyechay go ożeni. *GliczKsiqz* P4.

kazać komu (47): á tego nieumieiącz Calífthenes/ áni *ták* czyniąć/ iáko mu był Ariłtoteles kazał/ [...] gárło dáć przed czáfem mułiał *GórnDworz* Kk6. *Cf* *kazać co komu; komu cum inf*.

kazać co komu (1): Vczynię to bárzo rad/ vczyniłzli tho cołz ia tobie każe. *HistRzym* 55.

cum inf (108): *BierEz* H2; Acżkolwiek niekcorzy [!] Doctorowie: y po pięci godzinach kazań oględować vrinę *FalZioł* V 2, V 18c; *BielŻyw* 67, 72; *LibMal* 1544/89v; Dobrze mądrzy nauczaly łż koncza patrzyć kazały. *RejKup* f5v, k4v, Lv, 13, 14v, M; *BielKom* E4v; Nye bez przyczyny tedy Sálomon każe łie wyarowác głádkyey byáley głowy *GliczKsiqz* P7v; *RejFig* 181, 206; *RejZwierz* A5v; *BielKron* 219; A przeto iáko łię Socrates będąć łtarym grać nauczył/ *także* też przyrodzoney cnoty

G5v; *KrowObr* 144v; *Leop Gen* 47/4, 6, *Ez* 37/14; *HistRzym* 12; *CzechRozm* 212v [2 r.]; *PaprPan* Hh4v; *ModrzBaz* 11v; Gdy przy Cefarzu kilá dni był/ ták był wdzięcznym vniego człekiem / iŕz mu y fypiác wfwym pokoiu kazał. *SkarŻyw* 355, 244, 354, 527; *ArtKanc* A13v; *GórnRozm* A; Sákráment twoy [...] Niech mnie pošila/ Pánie/ w fprawách wdzięcznych tobie/ Poki mi tu trwác każeŕz/ niŕ wzowieŕz ku ſobie. *GrabowSet* P3v, R3 [2 r.]; *WujNT Matth* 14/28; *ZbylPrzyg* A3.

Ze zdaniem dopełnieniowym [*niech* (2), *aby* (1), *by* (1)] (4): KAZ/ niech moje teŕkliwe Troŕki/ [...] ſercá ŕzreć przeſtáią. *GrabowSet* K2, K2v, V. *Cf kazać komu ze zdaniem dopełnieniowym*.

kazać komu ze zdaniem dopełnieniowym (1): any [*król*] kazał yem na odyezdzye abi mv ranka czalowały *LibLeg* 11/155.

W przen [*cum inf*] (2) : ŕimá bárzo rádá kaŕze proznováć. *GostGosp* 84.

kazać komu (1): Pómni ſye lutni: [...] Kaŕ ty nam záſieſć przy ciepłym kominie Aŕ zły čas minie. *KochPieſ* 33.

e. *Poprosić, zaprosić (zapraszać); (za)proponować* (34) :

kazać komu (20): KSiádz ſie ieden ponęcił choć mu nie kazałi/ Siadác s krolem do ſtołu *RejFig* Aav. *Cf kazać komu cum inf; komu z okolicznikiem miejsca*.

cum inf (31): niewiécie ijŕe Barrabáſ ieſt gorſſy człowiek wſſego ſwiata [...] a wŕdzy go proficie/ ij wypuſcitz kázecie/ a Iezufa niewinnégo ktory wiele znamion miedzy wami czynil/ [...] a wŕdzy proficie aby vkrziŕowán *OpecŻyw* 124; *BielKron* 109v; *KuczbKat* 75; *SkarŻyw* 357; KAchná ſye kaŕze w láŕzni przypátrowác/ Ieſlibych iá chciál nágo wymálowác *KochFr* 15. *Cf kazać komu cum inf; Zwrot*.

kazać komu cum inf (17): Gdy co przyácielowi moŕeſz dáć dziſ/ niekaŕze mu iutro przyſć. *March*³ V5; *BielKron* 428v, 435; Tu gdy przeſtał pan Derſniák/ pan Lubelſki pánu Boiánowſkiemu ſwoię záczać kazał *GórnDworz* C6v, C5, Sv; á goſpodarz obaczywŕzy onę bácznoſć thwoię/ kaŕeć ſie pomknác ná wyſſſze mieyſce. *RejPos* 227v; *RejZwierc* 100, 154; *KochFr* 29, 51, 76; *KochSz* A4v; gdy Ie⁸⁰ M. X Kárdynał Pan moy kazał mu w ſwym domu być. kŕiág innych z ſobą nieprzynioſł *ReszList* 174; Kaŕeſz mi pić przedŕięki twé przemierzłé piwo *KochPieſ* 20; *PudłFr* 55; *KochAp* 10.

kazać komu z okolicznikiem miejsca (2): *RejJóz* O; Nie wdawáſá ſię z goſciem w dŕugie ſłowá. Ale mu z męŕzem do láŕniéy kazałá *KochFr* 23.

Zwrot: »kazać ſię kłaniać (*a.* pokłónić), pozdrowić (*a.* pozdrowienie powiedzieć)« = *avere iubere, dicere a. nunciare salutem, impertire multum salutis, salutare* *Mącz* (5:4): Pan moy Crol Polſki, przyaczel y ſzanszyad V. Caſzarſkyey miłóſczy, kaſzal poſdrovyenyae [!] przyacielſkie abraczſkye powiedziecz. *LibLeg* 7/31; proſił iey/ áby dziewczkę miáſá. Wyſſzá bába Iachymie/ kazałác ſie páni/ Pokłónić/ y ze dwiemá piéknemi dziewczkami. *RejFig* Cc6v; *Salvebis a meo Cicerone, Móy Cicero* kazał cie pozdrowić. *Mącz* 366b,20a, 86b, 236b, 254a, 281d, 366a.

f. *Wymagać po kimś, twierdzić, że trzeba, że tak powinno być; chcieć; censere* *Modrz* (47) : Kaŕeſzli/ wierzyć bęđziemy/ Aleć inſzé rozumiémy. *KochSob* 58.

cum inf (46): *MurzHist* L2v; Okkázią podobno/ trefunkiem moŕe zwác/ Tę s tyłu obŕyſiáſá/ kazałi málowác. *RejZwierz* 114v; *RejAp* 9v; *GórnDworz* Hh4v; *RejPos* 237v; *Confefsionilte* w bydłétách [!] y w ŕiołách ráczey niŕ w Obráŕiech P. Bogá ſzukác kaŕzą. *WujJud* L13v; *KochTarn* 76; *CzechRozm* 230 *marg*, **4; *ModrzBaz* 34v; *CzechEp* 281; A Ich Moſć Xięŕza/ iŕ ládá co mowiá/ kaŕzą teŕz ſobie/

ládá iáko wierzyć. *NiemObr* 89; *Paprup* H4v; *GórnTroas* 11; Lecz iż nie mnieyŕze pokuŕy ćierpieli od fałszywych Apoŕtołow/ ktorzy [...] Moyzeŕzá nád Chriŕtuŕá przekłádáli/ ábo go z Chriŕtuŕem złączáć kazáli *WujNT* 751; *SarnStat* 1273; *SkarKaz* 241a; *KlonWor ded* **3; *SzarzRyt* D3v. Cf *kazać komu cum inf*; *cum inf* + *A pron* „się”.

kazać komu cum inf (25): *RejKup* i8v; *BielKom* F6; *KrowObr* 53, 143v, 206v; *SarnUzn* C3; ŕłyŕzác ták wiele rzeczy/ ktore pan Kriŕki Dworzáninowi vmieć kaŕe/ [...] powiedáli ták/ iż nie ieft rzecz można/ áby kto ná ŕwiecie ták dołkonály náleŕć ŕie mogli. *GórnDworz* I2v; Dziwno mi [...] iż W. M. białyngłowam nie kaŕełz ná Syiem być poŕełkinámi *GórnDworz* X4v, X2v, X6, Y2, Ddv; Rzymiáne ŕtárzy pieŕzemu lekkiemu ludowi przodkiem kazáli ŕie z nieprzyiáćielem potkáć *BielSpr* 21v; *WujJud* 65; *CzechRozm* 230 marg, **4; *KochOdpr* Cv; iedno wy/ nie tylko tego niechcećie/ ále y *Instigatorowi* bez *delatora* czyni ć práwem nie kaŕęćie [!] *GórnRozm* Hv; *KochWr* 38; A iakos mi kazes inacei go rozumieć ieno tak iako ŕie ŕam vdal *Paprup* Iv, Ev, Kv; idziemy do Koŕciołá iego/ á tám [...] ŕpodziwáć ŕię nam kaŕá troiákiego wiáry y miłóŕci Boŕzey poŕytku *LatHar* 10; *WujNT* 201; Kaŕełz mi ćięń włápić? *GosłCast* 65.

cum inf + *A pron* „się” = *chcieć okreŕłonego odnoszenia się do siebie* (2): Pothym ŕie wŕztŕęłá [...] nowa Regulá Ieŕuatow/ ktorzy ŕie naprzod zwáli Apoŕtołowie/ á potym ŕie kazáli zwáć Ieŕuátowie *KrowObr* 136v, 137.

g. *Słowem powodowáć zjawiska nadprzyrodzone: czyni ć cuda, ustanawiać prawa przyrody* (35) : częŕć ziemie ofuŕzył/ rołkázuiąc gornym morŕkim wodom/ áby brzegow y grobel ŕwych [...] nie mijály/ á tám gdzie kazał/ łamáły wełny ŕwoie *Skarŕyw* 258.

cum inf (31): gdy ogniem frogim kazał zápalić ony miáłtá Sodomŕkie *RejZwierc* 202. Cf *kazać komu, czemu cum inf*.

kazać komu, czemu cum inf (30): *TarDuch* B3 [3 r.]; *RejPs* 30, 169; *LubPs* ff3; *RejWiz* 128v; *Leop Is* 42/16, *Am* 8/9, *Apoc* 13/13; *BielKron* 1v; Y Czyniłá oná beŕtia znáki wielkie/ ták iż kazálá ogniowi ŕŕtepowáć z niebá ná ziemię *RejAp* 112, 113, 113v; gdy Apoŕtołowie kazáli wŕtáć á chodić onemu chromourodzonemu ćłowiekowi *RejPos* 282, 67v, 203, 204v, 206v, 220v, 221v; *RejZwierc* 97v, 128v; iednem źwierŕetom kazał ieŕć tráwę/ drugim korzonki/ tym liŕcie/ owym z drzewa owoc *GórnRozm* Nv; *GrabowSet* Iv; Poŕpolity^m práwem ŕłóncu kazał przez godŕin 24. okrág niebá obchodić [...]: á nád práwo kazał mu przez dŕieñ ná iednym mieyŕcu ŕtáć *SkarKaz* 578a, 578a [2 r.]; *SzarzRyt* B4.

Ze zdaniem dopełnieniowym [by] (2): Kazałeŕ theŕz by rozum był nád wŕzytkim Pánem *ArtKanc* P15v. Cf *kazać czemu ze zdaniem dopełnieniowym*.

kazać czemu ze zdaniem dopełnieniowym (1): A ták kazał obłokom by ŕie rozroŕiły *LubPs* R6v.

α. *W połączeniu z przeczeniem: przeszkodzić, nie dopuŕci ć [czemu cum inf]* (1) : Y nie kaŕę obłokom pułzczáć dŕdŕá by krzyny *ArtKanc* K6.

2. *Sprawi (a)ć, ŕe(by) coŕ się stało; commovere, excitare, impellere Mącz [cum inf]* (15) : potym ono iablko day z ieŕć na nocz/ á kazać ŕie po nim pocić *FalZioł* V 90; *Animos excitare ad laetitiam*, Kázáć dobrej myŕli być. *Mącz* 53b; *Commovere sui expectationem*, Kázáć ŕie nádziwáć ŕiebie/ álbo dla oczekawánia tesknoŕć komu zádáć. *Mącz* 234b, 190a, 407c, 457c; *PowodPr* 58.

kazać komu (8): darmo w kredzie mowicie wierzę grzechom odpuszczenie/ ponieważz inak dzierzycie/ vtzycie/ y ludziom vřthawitznie wãtpić każećie. *KrowObr* 54v; łpiewaniu niebiełkiemu kto każe vmilknąć. *Leop Iob* 38/37, *Esth* 2/17; *Mącz* 55b, 73a; Bo trudniejszyzać ieřt rzecz po powroziech łatąć [...]/ albo drwom kázác nadobnie piłkác *RejZwierc* 78v; by fię rořpaczáło/ Cobyć fię bárziesy gniewać/ mnie ginąć kazało. *GrabowSet* E4v, G2.

II. Tylko impf (336) :

1. *Mówić; producere sermonem Mącz; dicere Vulg* (297) : *Producere sermonem longius Prziđłufz kázác.Mącz* 96d.

Ze zdaniem dopełnieniowym [iżby 'że'] (1): kazały panowye v vylnye yřch bi nařchi pořly chodzyły tham do mořqui *LibLeg* 11/154v.

Szereg: »kazać abo rzec« (1): y mowił z odźwierną (*marg*) kazał abo rzekł odźwierney. Hebráifm. (—). *WujNT Ioann* 18/16.

a. *Przemawiać publicznie; contionari Mącz, Calep, Cn; contionem habere Mącz, Cn; agere, dicere, orationem a. sermonem habere; verba facere Cn* (294) : *Pulpitum, Pulpit/ kazálnicá/ wřzelákie zwłázczá wyłokie mieyřce/ albo łtolec z którego kto yáką rzecz do ludzy czyni/ każe Mącz* 331a, 53c [2 r.], 151a, 370c; *Contionor – Kążę, mam rzecz do ludu. Calep* 232b.

kazać o czym przed kim (1): wy mię motikami Płofzacie/ a ia każę o cnocie przed wami. *KochSat* C2v.

Szereg: »mówić albo kazać« (1): *Chironomia, [...] słuřzne á vczýwe obyczáye/ których oratorowie vczá/ yáko łie ci máyá łpráwować s ruřzaniem ręki kiedy co mowiá albo kaza Mącz* 52a.

a. *Głosić słowo boże, nauczać zasad religii; wygłaszać kazanie; evangelizare Vulg, PolAnt; auditum facere, praedicare Vulg* (286) : *Onij lepak po bożym wřtápieniu łředłřy kázali łá wřłedy OpecŻyw* 173, 35v, 38v, 54v, 60v [2 r.], 64v (10); *OpecŻywSandR nlb* 3; *BielŻyw* 142; iako pogani y Kacerze mieli kazać y przeladować krzeřciany *WróbŻołt* Z3v, Q3; *RejPs* Ff4; *RejRozpr* B2; *MurzNT* 3v; *KromRozm II* d3, d4, d4v, t2v; A to nye długo przed łmyercyá mowił/ kazawłřy yuż przed tym o trzy łatá. *KromRozm III* G4v; Gdzye dawa znác/ iż teź łá ine powinowátřtwá y łpráwy kápláńřkyego vrzędu/ niźli kázác. *KromRozm III* K4v, G5v, I6 [2 r.], K3v [2 r.]; *Diar* 53; *GliczKsiąż* L; *KrowObr* 21, 25v, 122, 123, 145, 145v; A kazał ták mowiác: *Prziydzie mocniejszy niźli ia po mnie Leop Mar* 1/7, *Mar* 1 arg [2 r.], *Rom* 10/15, 1. *Cor* 15/11, ZZ3v; *KSiądz* kazał/ nie ma w mocy/ żoná ciála łwego *RejFig* Cc2v, Bb4v; *OrzRozm* M3; vřtáwił/ áby łiedń Dyakonow było przy Biřkupie gdy każe albo mřzá ma *BielKron* 149; ábowiem ináčzey kázali Fortyniani/ ináčzey Sábelliani/ ináčzey Arryani. *BielKron* 155, 94, 94v, 139, 143, 144 (25); *KochSat* Bv; Swietcy widzác ich nierząd w rzeczy popráwili/ Ięli łye łami kázác/ y Zóny wćwiczyli. *KochZg* A3v, A3v [2 r.]; *OrzQuin* N4v, Y2; Kiedy Doktor Kleparz bárzo ochrápiawłřy kazał/ rzekł ieden. Ten kłiádz cáłá noc pił/ podobniesy łie mu było dobrze wyłpác/ niź zle kázác. *GórnDworz* S, Q2v; *RejPos* 323; *KuczbKat* 1; Bo ináčzey wymyłřu błędow łwoich zálećić niemogá/ ieřliby pod pokrywká imięniá Pána Chriřtuřowego niekazáli *WujJud* 119, 209; *KarnNap* A4v; *SkarJedn* 224; gdy rzadko á poważniesy igrał zrowienniki/ każác im milczęć/ y wřtępował ná mieyřce iákie wyřłře/ mowiác: pátřćie iáko ia będe kazał. *SkarŻyw* 308, 118, 202,

213, 311, 462 (11); *WerGość* 216; KAPHARNAVM miałto Gálileyfkie w ktorym Iefus począł kázác. *WujNT Zzzzzv*, przedm 33, s. 89, *Mar* 1/39, *Luc* 3 arg, s. 201 *marg* (18); *SkarKaz* 240a.

kazać co (54): A ten Iezus nietylko ijz falífywą naukę kázál/ ale nad to zamiéffanié ij niepokoy w ziemi żydowłkie vdziałál. *OpecŻyw* 120v; *PatKaz I* 11v, 12v; *WróbŻołt* 67/12, Xv; *SeklKat* E4v; *KromRozm III* F4; Był Ian ná pułzczy krcząc/ y każąc krzeft pokutj ku odpułzczeniu grzechow. *Leop Mar* 1/4, *Ier* 4/5, 38/1; *BibRadz Luc* 8/1; *BielKron* 91v, 141v, 144, 235v; iefćci duch święty ktory zrzádza káznodzieie/ áby kazáli cnoty/ grzechy mękę y chwałę. *HistRzym* 50v, 110; *SkarŻyw* 363; że fię nie wolno w ich Kátholice z fłowá Bożego o prawdzie zbáwienney wywiádowác [...] ále tylko káždy ná tych baykách/ ktore księža y mniŷy każą przeftawác. *CzechEp* 235; *ReszPrz* 190; káźcie wżemu ftworzeniu/ To nawefelŷe poŷelftwo *ArtKanc* G12v. *Cf kazać co miedzy kim; co przed kim;*»kazać ewanjeliją«, »kazać słowo«.

kazać co miedzy kim (3): *OpecŻyw* 169v; *KromRozm II* t2v; Obcował tu częftokroć z grzeŷnemi/ każąc Słowo ŷwoie miedzy nimi *ArtKanc* P6v.

kazać co przed kim (1): Náuczylifmy Plebany y káznodzieie/ áby tę naukę/ o dwu oŷobách Sákrámentu/ mocno y ŷmiele wżędzie kazáli/ przed káždym ftanem *ReszPrz* 59.

kazać do kogo (2): Y Vŷlyŷeli [...] kazánia kthore Ieremiafz kazał [*sermones, quos Ieremias loquebatur*] do wŷyftkiego ludu *Leop Ier* 38/1; *BiałKat* 341.

kazać u kogo (1): Tu im dáie moc kazánia v lámych Zydow: iż iefzcze czás był nie przifzedł kázác v Pogánow. *WujNT* 40 *marg*.

kazać w poŷrzedku kogo (1): [Jonasz] ŷzedł do Niniwen y kazał w poŷrzedku ich *BielKron* 92.

kazać komu, czemu (36): kazatz vbogim bog ocietz poŷlál mie. *OpecŻyw* 39v, 39v, 173; *WróbŻołt* Q4, kk7; Yefli wam kto każe mimo to/ coŷcyé przyyęli/ nyechay będzýe Anathema *KromRozm I* Fv, Lv; *KromRozm II* c, mv; *KromRozm III* M5; *GliczKsiąz* L; Ptakom kazał S. Fránčíŷfek. *KrowObr* 145 *marg* [*idem* Tt4] 11v, 43, 145 [2 r.], Rr3v, Tt4; *Leop Mar* 10 arg, *Act* 13 arg, 1. *Thess* 1 arg; Też był [Mahomet] gołębicę zuczýł z vchá zobác/ kiedy kazał ludzyem/ przyleciála *BielKron* 165v, 84, 91v, 138v, 141v [2 r.], 210v (10); *RejPos* 226v; *SkarJedn* 95; *ArtKanc* G12v, G16v; *WujNT Mar* 16/15.

kazać przeciw(ko) komu, przeciw(ko) czemu (12): *OpecŻyw* [61], 124v; Alexander deales ktory yfz przeczyw yey począczu czyfthemu kazał roznyemokŷzy fyą zamarthwe tego dnya oŷtal *PatKaz I* 11v, 12v [2 r.]; *Diar* 50; ále gdy kazał [biskup wintoński] przeciw Krolewłkim dekretom władzon záfię. *BielKron* 233, 187, 198v, 202; *StryjKron* 457; Tymotheuŷzá proŷi/ [...] áby przeciwko fałŷywym náuczycielom/ y tym ktorzy ie ŷobie zgromadzáią/ ftátecznie kazał *WujNT 2.Tim* 4 arg.

kazać na co (2): iáł tedy kázác á náuczác ná wiárę Nowokrczeńfką potháiemnie *BielKron* 214, 165.

kazać na co [= przeciw czemu] (2): bo każeli káznodzieiá ná grzechy pánow wielkich/ ábo przełožonych/ thedy mu będą grozić *HistRzym* 51; *CzechEp* 105.

kazać o kim, o czym (15): Iuż ŷie więcýy żydow niebáli/ ale ŷmiele o Kryftufie kázali *OpecŻyw* 176; *RejKup* q8v; *KromRozm I* G4v; *MurzNT* 91; *KromRozm III* G7; *KrowObr* 51; Ná gorze Pan káże o błogoŷławieńftwie *Leop Matth* 5 arg, *Mar* 10 arg, 1. *Cor* 15/12; *BielKron* 144, 326v; o tym ŷlepym/ w przyŷlżá Niedzielę kázác będzýemy. *OrzQuin* Aav, Y3; *CzechEp* 326; *ReszList* 154.

cum A cum inf (1): Papieža powiedał y kazał być prawdzýwym Antykryftem *KrowObr* 39v.

Ze zdaniem dopełnieniowym [iż (3), aby (2), jako (2)] (7): Ian Piráńki kazał/ iż fie Antykryft národził. *KrowObr* Rr4; *Leop* 1.Cor 15/12; KSiądz kazał w wielki piątek / iáko zli żydowie/ Męczyli páná Bogá *RejFig* Bb5v, Cc; *BielKron* 4v; *RejPosWiecz*³ 97; przeciw Nowowiernikom/ ktorzy kazaą aby káždy pewien był o zbáwieniu swoim *WujNT* 248.

W połączeniach szeregowych (23): *OpecŻyw* 60, 158v; *SeklKat* M2v; *KromRozm I* [L3]v; A ták wrząd kápłáńki ná tym yeft/ kazać swyátolcyámi ífáfowác/ błogofláwić/ ofyárowác/ y modlic fye zá ludzyc. *KromRozm III* K3; *Stey* Reguły íą Kártufowie/ kthorzy áni mowią/ ani vtzą/ áni kazaą *KrowObr* 134, 11v, 123,123v, 130; Każ flowo íego/ nálegay pogodnie/ niepogodnie/ ítrofuy/ próś/ grom *Leop* 2.Tim 4/2, *Ier* 4/5; *OrzRozm* E4; *BielKron* 264, 388; *HistRzym* [89]; *WujJud* 132v, 145; ták męłczyźnie dopufzczáią wolno/ iáko y białymgłowam vczyć/ kazać/ Sákrámentá [...] ípráwowác *ReszPrz* 43; *ReszHoz* 140; *ReszList* 180; *WujNT* *Matth* 9 arg, s. 419.

W przeciwstawieniu: »kazać ... pisać (3), (nie) słuchać(3)« (6): *RejKupSekl* a2; *KromRozm II* g4, h2; Ale yedni kazáli/ drudzy flucháli *KromRozm III* G7v; Więc teraz wízytcy kazaą/ á żaden nie flucha *KochZg* A3v; y niemowił im piście/ ále káżćie [!] to cośćie odemnie słyfzeli/ y cośćie widzieli. *SkarŻyw* 363.

W charakterystycznych połączeniach: kazać krolestwo boże, wiarę; kazać przeciwko odpustom; kazać ludziami (ludu) (8), ptakom (4), poganom (3), ubogim, wszemu (wszelkiemu) stworzeniu (6), Żydom (2); kazać jawnie, potajemnie, srogo (2), statecznie, śmieie (3), źle (2); kazać w bożnicach (3), w [czyim] domu (2), na gorze, w kościółku, po miasteczkach (mieściech) (3), w ogrodzie, na pogrzebie (2), na puszczy (2), po (wszystkim) świecie (3), w wielkim zebraniu.

Zwroty: »kazać ewanjelią« [szyk zmienny] (18): *OpecŻyw* 48, 173 [2 r.]; *WróbŻółt* Q3; *KromRozm II* c, x2v; *KromRozm III* N3v; wten tás Ian Hus w Prádze Ewánielią potzał kazać. *KrowObr* 39v, 43, 109v, Rr4; *Leop* *2v [2 r.], *Eph* 3 arg; *BielKron* 137; *WujJud* 87v; *ArtKanc* G16v; Idąc ná wízytek świat káżćie Ewángelią [praedicate evangelium] wżemu ítworzeniu. *WujNT* *Mar* 16/15.

»na kazaniu kazać; kazanie ktore kazał« = *sermo quem loquebatur Vulg* [szyk zmienny] (3;1): *Leop* *Ier* 38/1; Mních Fráncífzkan Włoch/ kazać w Swiátki ná kazániu/ odftápiwízy od rzeczy/ wołał ná woynę ná Lutheryany *BielKron* 223v; *BiałKat* 341; *CzechEp* 326.

»kazać słowo (boże a. pańskie)« = *evangelizare verbum Dei, praedicare Vulg; evangelizare verbum Domini PolAnt* [szyk zmienny] (11): *WróbŻółt* S6; Niewízfítkim dozwołono íeft kazac flowo boże *SeklKat* Vv; *GliczKsiąż* L; *Leop* *Act* 8/4, 2. *Tim* 4/2; *BibRadz* *Act* 15/35; *BielKron* 141v; *HistRzym* 83v; Słowoś kazał, y cudás czynił *ArtKanc* C18, I4v, P6v.

Szeregi: »mówić i (to jest) kazać« = *praedicare et dicere Vulg* [szyk 3:2] (5): *WróbŻółt* Q3; gdy náftawał káznodzyeíá Marćin Luter/ ktory wiele przeciwko tákowym odpufdom mowił y kazał w Witembergu *BielKron* 408; *SkarŻyw* 310; *WujNT* *Matth* 3/1, 4/17. [Ponadto w połączeniach szeregowych 5 r.].

»kazać a (i, albo) nauczać (a. uczyć)« = *docere et evangelizare PolAnt* [szyk 11:11] (22): Íż ktokoli nauczá albo káże bez dopufłćzenia náwyfłégo bífkupa/ tego mámy vmorzytz. *OpecŻyw* 120v, 39v, 43; *KromRozm II* h2; *KromRozm III* F4; *Diar* 54; *KrowObr* 11; *BibRadz* *Act* 15/35; *BielKron* 84, 144, 165, 202, 214, 344v; *RejPos* 226v; Y poślány do Wálencyey przez íżeść lat vczył y kazał z wielkim

pożytkiem dufz ludzkich. *SkarŻyw* 308, 211, 213, 308 *marg*; *ReszList* 190; *WujNT Matth* 28 *arg*, *Xxxxx4v*. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 11 r.*].

»kazać i (a, albo) (o)powiedać (a. przepowiedać)« [szyk 4:3] (7): *KromRozm II c*; *KrowObr* 39v, 43, 51; *Leop* *2v; STało fię pothym iż chodził po wżytkich miełciech y po wfiách każąc y opowiedaiąc [*praedicans et evangelizans*] *Kroleftwo Boże BibRadz Luc* 8/1; *BielKron* 91v. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*].

»(nie) kazać i (a, ani) pisać (a. odpisować)« [szyk 5:2] (7): niechać ci nowi káznodzieie piřzã y każã/ co chcã *KrowObr* 236, 25v, 236; *BielKron* 143, 190; *SkarŻyw* 312; *CzechEp* 105. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 3 r.; w przeciwstawieniach 3 r.*].

»prorokować i kazać« (1): prorokował y kazał Źeśćdziefiãt y cztery látã *BibRadz I* 353v. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*].

»kazać i upominać« (1): w thym czãfu Noe buduiãc/ kazał y vpominał ludzi aby powftali od złořci *BielKron* 4v.

»kazać i wołać« [szyk 1:1] (2): *KrowObr* 30; Każefz mi ná Kázálnicę wleřc/ aby w wołał y kazał *OrzList* b3v.

2. *Wskazywać; tu w przén [co] (1) : Co COMPAS każe? Drogi Morřkié/ Gwiazdy niebieřkié/ wiãtry Źuřzné/ Porty pewné/ ná thym burliwym Morzu/ vkãzuie Polřkiéy Koronie.* *OrzQuin* A4.

3. *W strukturach i zwrotach: liczyć na co, polegać na czym, mieć pewność; dufać, być pewnym siebie; chępić się z czego; być wysokiego mniemania o sobie albo o kimś; assumere auctoritati a. laudi a. in laudem, confidere, credere nimium, crepare, sublata de se dicere, efferre (se), ferocem esse, exultare, extentare (se), gloriari (cum iactantia), habere fiduciam, iactare (se), ostentare (se), multum ponere, traducere, transducere, venditare (se) Cn (38) :*

kazać na co (32): Wyrozumieli zeby barzo nawoinę kazano *ActReg* 150. *Cf Przysłowie, Zwroty.*

Przysłowie: RejWiz 187v; Gdzie Źuřzney trwogi niemãřz/ gdzie dãleko guzy/ Tãm każefz ná řwym Freźie iãko ná trzy Tuzy. *Prot* D2; *RejZwierc* 270.

Zwroty: »[na co] kazać bezpiecznie« [szyk zmienny] (7): Bo pod naboźna ffigura Chodza wřyřczy řwilřza řkora A kaza nato bepiecznie [!] Yź jm to mapomocz wiećznie *RejKup* y3, b3v; *RejZwierc* 270; *KochPs* 141, 213; *KochPieř* 48; W przyiãźni raz zãczętey zãwźdy trwał řtãtecznie/ Ná to kãźdy nie myřlãc mógł kãźãc bepiecznie. *KochTarn* 74.

»hardzie, z hardã, [na hardã] kazać« [w tym: na co (10), o kim (2)] [szyk zmienny] (14:1): Y hardziem na to każała Zem řie iey [miłõci] nigdy nie bała *RejJõz* D8, D5v; weřze toć mędrue Nas oczyeć prawie blařnuie. Prawie nato kaze zhardã *RejKup* Mv, i8v; *RejRozm* 393; *GliczKsiqż* F5; Nie ieřt we wřyřtkim Papiestwie żaden/ ani řam Papięz/ aby on o řobie tãk hãrdźie kazał/ iãko ty o nim każefz. *OrzRozm* H, Iv; *BielSat* D; *RejZwierc* 150; *PaprPan* I4; Ieřliř płõchy/ hãrdźie nie kařz. *KochPieř* 45; *BielRozm* 24; *WujNT* 688; [Nãziãutrz tedy Piecinigowie wřprawie řzyřkowãni řtoiãc/ á ná hãrdã każãc/ wyřlãli řwego zãpařnikã ná plãc nãznãczony *StryjKron* 134 (*Linde*)].

»[na kogo] hardzie kazać« = *gromić, wypowiadać się do kogo z pewnością siebie* (1): Xiãze na Czãrta hardze kaze yź yego dobrych řpraw nieřpominał *RejKup* aa5.

»[na co] nazbyt kazać« (1): Lecz słuchay/ iáka łye dziś Pánná vrodziłá. Táka zgołá/ iżeby wŕzytki łztychowáłá/ [...] Co ná łwoię vrodę názbyt więc kazáły *PudłFr* 69.

»kazać na niepewną« (1): Nie kažmyłz ná niepewną temu łie przypatrzmy/ Rády Krola Zygmuntá teras łie iuż dźierzmy. *MycPrz* I C4v.

»na pewną, na pewne kazać« (4:2): trzebá fortelow ná Turki tákich iákie oni drugim czyniá/ to łeft áż ná pewną kázác *BielKron* 311, 245; *MycPrz* I C; o tym wiédz/ że iuż pewna wagá/ iuż możefz sniá ná pewné kázác *Strum* C; *KochPs* 61; *BielSjem* 31.

»[na co] kazać pyszno« (1): Atobie to darmo przyłzłó Mozefz na to kazać pyłzno *RejJóz* Ev.

»kazać śmieie« [*w tym: na co* (2), o *kim* (1)] [*szuk zmienny*] (3): *RejWiz* 187v; Ale łámi o tobie śmieie kázác niemamy/ iákobyłmy iuż pewni zbáwienia być mieli *WujJud* 68v; Nie długi czás temu/ (á kaž ná to śmieie) Ze znácznie poráziłz łwé nieprzyiáciele. *KochPs* 28.

»kazac zuchwale« (1): Trafiłá fię iáłkinia przyrodzona w łkále/ W ktorey fię vbełpieczył y kazał zuchwále On iłty przepędziłkot *KlonWor* 21.

Synonimy: **I.1.c.** poradzić, radzić; **d.** dopuszczać, dopuścić, dozwałać, dozwolić, pozwalac, pozwolić, przystac, przystawać, przyzwalać, przyzwolić, zezwalać, zezwolić, zgadzac się, zgodzić się; **f.** chcieć, dzierżec, mnimac, poczytac, rozumiec, trzymac, twierdzić; **II.1.** mowić; **a.a.** nauczac, przepowiedac; **3.** bućić się, chełpic się, chlubić się, chwalić się, dufac, klepac się, kokoszyć się, nadymac się, okazowac się, przechwalać się, pysznić się, sławić się, szczycić się, wieliczyć się, wysławiac się, zuchwalić się.

Formacje współrdzenne: kazać się, dokazać, nakazać, nakazać się, odkazać, okazać, okazać się, pokazać, pokazać się, przekazać, przykazać, przykazać się, rozkazać, rozkazać się, skazać, skazać się, ukazać, ukazać się, wskazać, wykazać, zakazać, zakazać się; dokazowac, nadprzykazowac, nakazowac, odkazowac, okazowac, okazowac się, pokazowac, pokazowac się, przekazowac, przykazowac, przykazowac się, rozkazowac, skazowac, skazowac się, ukazowac, ukazowac się, wskazowac, wykazowac, zakazowac, zakazowac się; kazywac, dokazywac, okazywac, okazywac się, pokazywac się, rozkazywac, skazywac, ukazywac, wskazywac, zakazywac.

Cf **KAZANIE, KAZANY, 1. KAŻĄCY**